

Sterren komen, Sterren gaan
Een analyse van digitale
verlieservaringen rond publieke
figuren

Helena Remans

[S0215248]

Masterproef
Master in de communicatiewetenschappen

Promotor
Prof. dr. Heidi Vandebosch

Medebeoordelaar
Prof. dr. Gert-Jan de Bruijn

Universiteit Antwerpen
| Faculteit Sociale Wetenschappen

Abstract

This master's thesis examines how the language of mourning is expressed and understood in online memorial posts following the death of public figures on social media. Drawing on research into digital mourning, parasocial relationships and public emotions on social media, this study approaches mourning as a communicative, cultural and normative process that takes place in public, mediated environments. Although existing literature devotes considerable attention to online expressions of grief, it remains less clear how such expressions are received, validated or contested in public digital contexts.

To investigate this gap, this study employs a qualitative, multimodal and comparative case study approach. Specifically, 1,200 comments were analysed on Facebook and Instagram posts relating to the deaths of Matthew Perry and Charlie Kirk. The analysis focused on six dimensions: expressions of grief, narratives and meaning-making, parasocial articulation, responses to meaning, normativity and legitimacy, and platform logic.

The results show that digital mourning is highly standardised and multimodal yet remains dependent on the cultural position of the deceased. In the case of Matthew Perry, affective, nostalgic and connecting reactions dominate, whilst reactions to Charlie Kirk are more polarised, ideologically charged and normatively contested. Furthermore, it appears that Facebook more often facilitates narrative depth, whilst Instagram encourages more concise and visual expressions of grief. This study thus demonstrates that digital mourning is not merely an expression of loss, but also a public practice in which emotions, meanings and social norms are constantly negotiated.

Key words

digital mourning, celebrity death, the language of mourning, parasocial relationships, social media, grief policing, platform logic, public emotions

Word count

11 982

Inhoudstabel

1	Inleiding.....	4
2	Literatuursectie.....	6
2.1	Rouwexpressie als communicatieve praktijk.....	6
2.2	Narrativiteit en betekenisgeving.....	6
2.3	<i>Celebrity death</i> en parasociale relaties	7
2.4	Emotionele legitimiteit en publieke lezing van rouwtaal	9
2.5	Normering, legitimiteit en <i>grief policing</i>	10
2.6	Platformlogica en de vormgeving van rouwtaal	11
3	Leemtes.....	13
4	Methode.....	15
4.1	Dataverzameling en steekproefstrategie	15
4.2	Analyse-eenheden	16
4.3	Analytisch kader	16
4.3.1	Rouwexpressie	16
4.3.2	Narratieven en betekenisgeving	16
4.3.3	Parasociale articulatie	17
4.3.4	Sociale respons (interactioneel niveau).....	17
4.3.5	Normering en legitimiteit (evaluatief niveau).....	17
4.3.6	Platformlogica en multimodaliteit	17
4.4	Analytische procedure	17
4.5	Ethische overwegingen	17
5	Resultaten & discussie	18
5.1	Rouwexpressie: de semiotiek van het digitale verlies.....	18
5.2	Narratieven en betekenisgeving: de “vriend” versus de “soldaat”	19
5.3	Parasociale articulatie: discursieve constructie van nabijheid	20
5.4	Sociale respons: de dynamiek van ontvangst en interactie.....	21
5.5	Normering en legitimiteit: <i>grief policing</i> en sociale regulering van verdriet.....	22
5.6	Platformlogica en multimodaliteit: structurerende en normerende infrastructuur	23
6	Beperkingen en toekomstig onderzoek	25
7	Conclusie	26
8	Bibliografie	27
9	Bijlage.....	30
9.1	Checklist Generatieve AI-gebruik.....	30

1 Inleiding

“Sterren komen, Sterren gaan.” De titel van deze masterproef verwijst naar het lied Mia van Gorki met frontzanger Luc De Vos, wiens overlijden in Vlaanderen in 2014 aanleiding gaf tot grootschalige publieke rouwreacties. Net zoals bij internationale publieke figuren, van prinses Diana tot Brigitte Bardot, werd zijn dood niet uitsluitend individueel verwerkt, maar ook collectief besproken, gedeeld en zichtbaar gemaakt op sociale media.

Rouw is een fundamenteel menselijk proces, maar de manieren waarop verlies wordt geuit, gedeeld en begrepen zijn historisch en cultureel veranderlijk. In hedendaagse samenlevingen spelen digitale communicatieplatformen een steeds centralere rol in de zichtbaarheid en collectieve beleving van verdriet. Sociale media zoals Instagram, TikTok en Facebook fungeren hierbij niet langer als kanalen voor uitsluitend persoonlijke expressie, maar ook als publieke ruimtes waarin rouwrituelen, herdenkingen en emotionele steun zich ontvouwen in het volle zicht van een breed en divers publiek.

Deze dynamiek wordt bijzonder zichtbaar bij het overlijden van publieke figuren. Wanneer een bekende acteur, muzikant, influencer of politieke persoonlijkheid overlijdt, ontstaan vrijwel onmiddellijk grootschalige online rouwreacties. Gebruikers delen condoleances, herinneringen, emoji's, citaten en symbolische boodschappen, ook wanneer zij geen persoonlijke relatie hadden met de overledene. Sociale media fungeren daarbij als digitale verzamelplaatsen waarin verdriet collectief zichtbaar wordt gemaakt, gedeeld, genormaliseerd maar evenzeer ook bekritiseerd.

Publieke online rouw rond celebrities maakt tegelijkertijd een fundamentele paradox zichtbaar: het uiterst individuele en vaak intieme feit van overlijden wordt collectief en publiek toegeëigend. Verdriet wordt niet enkel geuit, maar ook gelezen, beoordeeld en begrepen door anderen. Discussies over authenticiteit (“is dit verdriet oprecht?”), gepastheid (“mag je zo rouwen om iemand die je niet kende?”) en legitimiteit (“wie heeft recht op rouw?”) komen daarbij nadrukkelijk naar voren. Sociale media maken deze normatieve spanningen zichtbaar doordat rouwcommunicatie plaatsvindt in publieke commentaarsecties, waar empathische reacties naast cynisme, kritiek of *grief policing* kunnen bestaan.

Bovendien bieden digitale rouwpraktijken ook andere mogelijkheden. Ze doorbreken geografische grenzen, maken collectieve herdenking op grote schaal mogelijk en laten gebruikers deel uitmaken van tijdelijke of duurzame rouwgemeenschappen. In een medialandschap waarin verlies steeds vaker online wordt verwerkt, is inzicht nodig in hoe rouwtaal functioneert binnen publieke, digitale omgevingen en welke sociale dynamieken daarbij ontstaan. Wetenschappelijk situeert dit onderzoek zich op het kruispunt van communicatiewetenschappen, digitale mediastudies en rouwonderzoek. De bestaande literatuur heeft reeds uitgebreid aandacht besteed aan online rouwpraktijken en parasociale relaties, maar focust vaak op expressie of emotionele intensiteit. Minder aandacht gaat uit naar hoe rouwtaal in publieke digitale contexten wordt gelezen, beantwoord en sociaal gewaardeerd, zeker bij celebrity-overlijdens.

Deze masterproef vertrekt daarom vanuit de centrale probleemstelling dat digitale rouw niet alleen een individuele expressie van verdriet is, maar ook een sociaal en discursief proces waarin betekenis voortdurend wordt onderhandeld. Het onderzoek benadert deze problematiek via een kwalitatieve, multimodale analyse van rouwcommunicatie op sociale media, waarbij zowel expressie, interactie als normering centraal staan. De globale doelstelling is om inzicht te verwerven in hoe rouwtaal functioneert binnen publieke digitale omgevingen en wat dit onthult over hedendaagse vormen van verbondenheid, legitimiteit en emotionele communicatie.

De centrale onderzoeksvraag luidt dan ook: **Hoe wordt rouwtaal geuit, beantwoord en sociaal gewaardeerd in online (herdenkings)posts naar aanleiding van het overlijden van publieke figuren op sociale media?**

Om deze onderzoeksvraag te beantwoorden, is deze masterproef als volgt opgebouwd. De literatuurstudie biedt een overzicht van bestaand onderzoek naar digitale rouw, parasociale relaties en publieke emotie op sociale media en identificeert de belangrijkste kennisleemtes. Hierin geïntegreerd is het theoretisch kader dat rouw situeert als een multimodaal en communicatief proces binnen gemedieerde publieke ruimtes. Vervolgens wordt in de methodologie de kwalitatieve en comparatieve onderzoeksofzet toegelicht, inclusief dataverzameling en

analysekader. Daarna worden de resultaten en discussie geïntegreerd gepresenteerd, gevolgd door de beperkingen en suggesties voor toekomstig onderzoek. De masterproef sluit af met een conclusie waarin de centrale bevindingen worden samengebracht.

2 Literatuursectie

2.1 Rouwexpressie als communicatieve praktijk

Onderzoek naar rouw op sociale media vertrekt vanuit de vaststelling dat digitale communicatie de manier waarop verlies wordt ervaren, geuit en gedeeld, fundamenteel heeft veranderd. Waar rouw traditioneel voornamelijk werd gesitueerd binnen familiale, religieuze of lokale gemeenschappen, verschuift deze praktijk steeds meer naar online omgevingen waarin grenzen tussen publiek en privaat vervagen (Brubaker et al., 2013; Walter et al., 2012). Sociale media functioneren daarbij niet enkel als kanalen voor emotionele expressie, maar ook als sociale en communicatieve infrastructuren die rouw structureren door vaste formats, interactiemechanismen en ritmes aanreiken, rouw normeren via impliciete verwachtingen over gepaste reacties en verdriet zichtbaar maken voor uiteenlopende publieken.

Verschillende auteurs benadrukken dat online rouw niet mag worden beschouwd als een afgeleide of verarmde vorm van offline rouw, maar als een distincte communicatieve praktijk met eigen conventies, functies en rituelen (Carroll & Landry, 2010; Rossetto et al., 2014). Sociale media bieden gebruikers de mogelijkheid om gevoelens van verlies te externaliseren, herinneringen te archiveren en sociale steun te mobiliseren op momenten en plaatsen die buiten traditionele rouwcontexten vallen. Dit maakt rouw tegelijk toegankelijker en complexer: verdriet wordt deelbaar, maar ook permanent zichtbaar en vatbaar voor reacties van een breed en divers publiek. Deze publieke zichtbaarheid introduceert nieuwe spanningen. Enerzijds verlaagt digitale rouw de drempel om verdriet te uiten en om erkenning te ontvangen; anderzijds maakt zij rouw vatbaar voor reacties, beoordeling en normering door derden (Walter et al., 2012). Brubaker et al. (2013) tonen aan dat rouwposts op sociale media niet alleen functioneren als persoonlijke expressies, maar ook als sociale signalen die impliciet vragen om respons. Likes, reacties en gedeelde berichten worden zo onderdeel van het rouwproces zelf en dragen bij aan de betekenisgeving van verlies.

Binnen communicatiewetenschappelijk onderzoek wordt rouw daarom steeds vaker benaderd als een relationeel en discursief fenomeen, eerder dan als een louter intern psychologisch proces (Corless et al., 2014; Walter et al., 2012). Vanuit dit perspectief ontstaat betekenis niet uitsluitend vanuit individuele emotie, maar via communicatie, sociale interactie en gedeelde culturele repertoires. Rouw krijgt vorm in taal, symbolen en rituelen die betekenisvol worden binnen specifieke sociale en culturele contexten. Deze benadering is bijzonder relevant in digitale omgevingen, waar emoties voortdurend zichtbaar worden gemaakt, gedeeld en publiek beantwoord. Een invloedrijk theoretisch kader binnen deze communicatieve benadering is het model van de *Languages of Grief* van Corless et al. (2014). Dit model conceptualiseert rouwcommunicatie als een meervoudig systeem van expressie bestaande uit vier onderling verbonden expressiemodi: verbaal (woorden en teksten), non-verbaal (stilte, timing en afwezigheid), fysiek (handelingen en rituelen) en symbolisch (beelden, objecten en metaforen). Cruciaal is dat deze expressievormen niet los van elkaar functioneren, maar samen betekenis produceren binnen specifieke interacties. Rouwtaal veronderstelt daarbij steeds een ontvanger: rouwen is niet enkel spreken, maar ook gehoord en begrepen worden. Binnen digitale contexten vloeien deze expressievormen vaak samen. Tekst, beelden, emoji's, hashtags en rituele handelingen zoals het posten op sterf- of verjaardagen functioneren online als geïntegreerde vormen van rouwtaal. Sociale media maken het mogelijk om verdriet uit te drukken zonder uitgebreide verbale toelichting, bijvoorbeeld via symbolische reacties zoals een hart-emoji, een kaarsje of een gedeeld citaat. Binnen het kader van Corless et al. (2014) zijn dergelijke uitingen niet minder betekenisvol, maar volwaardige vormen van rouwexpressie.

2.2 Narrativiteit en betekenisgeving

Narrativiteit blijft echter een belangrijk onderdeel van digitale rouwcommunicatie. Giaxoglou (2014) toont aan dat rouwposts vaak functioneren als narratieve handelingen waarin herinneringen, anekdotes en boodschappen aan de overledene worden gedeeld. Deze verhalen creëren continuïteit en houden de relatie met de overledene symbolisch in stand. Daarnaast steunt digitale rouwtaal sterk op terugkerende metaforen, rituele formuleringen en gedeelde symbolen die collectieve herkenning en verbondenheid mogelijk maken (McGlashan, 2021). Vanuit

een discursief perspectief sluiten deze bevindingen aan bij het werk van Wetherell (1998), die stelt dat emoties sociaal worden gearticuleerd via cultureel beschikbare repertoires. In digitale rouwcontexten functioneren clichés, symbolen en metaforen daarom niet noodzakelijk als tekenen van oppervlakkigheid, maar als sociale hulpmiddelen die gebruikers toelaten emoties publiek te delen zonder persoonlijke grenzen volledig open te stellen.

Verscheidende studies tonen aan dat rouwtaal op sociale media vaak verschuift van uitgebreide narratieven naar meer gestandaardiseerde en symbolische vormen van communicatie (Graf-Drasch et al., 2023; Patton et al., 2018). Korte reacties zoals “RIP”, emoji’s of hashtags vervullen daarbij belangrijke sociale functies: ze verlagen de drempel tot participatie, faciliteren snelle emotionele afstemming en creëren gedeelde betekenisvelden binnen online gemeenschappen. Tegelijk roept deze vereenvoudiging vragen op rond authenticiteit en sociale waardering. Symbolische of gestandaardiseerde reacties kunnen zowel worden gezien als empathisch en ondersteunend, als oppervlakkig of performatief, afhankelijk van context, publiek en relationele nabijheid.

Naast expressie speelt ook intentie een belangrijke rol in digitale rouwcommunicatie. Carroll en Landry (2010) en Rossetto et al. (2014) tonen aan dat gebruikers sociale media inzetten met uiteenlopende doelen: emotionele ontlading, het zoeken naar sociale steun, het bewaren van herinneringen en het onderhouden van verbondenheid met de overledene. Deze motieven lopen vaak door elkaar en zijn niet altijd expliciet zichtbaar in de uiteindelijke rouwreactie. Hierdoor ontstaat een spanningsveld tussen wat gebruikers willen communiceren en hoe hun boodschappen publiek worden gelezen en sociaal gewaardeerd.

Onderzoek naar sociale netwerken toont aan dat de sterkte van sociale banden (*tie strength*) invloed heeft op verwachtingen rond communicatie, emotionaliteit en responsiviteit (Granovetter, 1973). Binnen *mediamultiplexity theory* stelt Haythornthwaite (2005) dat sterkere relaties doorgaans communiceren via meerdere en meer persoonlijke en private communicatiekanalen, terwijl zwakkere banden vaker beperkt blijven tot publieke en laagdrempelige interacties. Toegepast op digitale rouw betekent dit dat nauwe relaties (zoals familie en hechte vrienden) eerder geneigd zijn om uitgebreide, persoonlijke en narratieve rouwuitingen te delen, vaak via meer besloten kanalen (zoals privéberichten of gesloten groepen), terwijl kennissen of perifere contacten vaker gebruikmaken van publieke en gestandaardiseerde vormen van rouw, zoals korte reacties of symbolische emoji’s.

Studies naar Facebook-interacties tonen bovendien aan dat er sterkere verwachtingen bestaan rond snelle en emotioneel afgestemde reacties binnen hechte relaties, terwijl bij zwakkere banden meer conventionele en minimale responsen als sociaal aanvaard worden beschouwd (Burke & Kraut, 2016; Vitak, 2012). Deze relatie gebonden verwachtingen beïnvloeden hoe rouwuitingen worden gelegitimeerd: een korte of gestandaardiseerde reactie kan binnen een zwakke relatie als gepast worden gezien, maar binnen een hechte relatie als afstandelijk of onvoldoende. Rouwtaal is daarmee niet alleen afhankelijk van de inhoud van de boodschap, maar ook van de sociale relatie tussen zender, ontvanger en overledene.

Een bijkomende dimensie van digitale rouwcommunicatie is haar temporaliteit. Online rouw ontwikkelt zich zelden als een eenmalige gebeurtenis, maar krijgt vorm via terugkerende herdenkingsmomenten zoals verjaardagen, sterfdagen of onverwachte triggers (Akinyemi & Hassett, 2021; Brubaker et al., 2013). Sociale media faciliteren deze temporaliteit via herinneringsfuncties en de herhaalde zichtbaarheid van oudere posts. Kern et al. (2012) tonen aan dat online herdenkingspagina’s vaak vaste ritmes ontwikkelen waarin rouwtaal periodiek terugkeert. Deze herhaling stabiliseert rouwpraktijken en versterkt collectieve herkenbaarheid, maar kan tegelijk leiden tot discursieve verstarring waarbij specifieke vormen van verdriet dominant en normatief worden. In sommige gevallen krijgt deze narratieve en symbolische rouwpraktijk een uitgesproken collectief en publiek karakter, zoals bij het overlijden van publieke figuren.

2.3 *Celebrity death* en parasociale relaties

Het overlijden van publieke figuren vormt een specifieke en sterk gemediatiseerde vorm van rouw die zich onderscheidt van private verlieservaringen door haar schaal, zichtbaarheid en collectieve karakter. Wanneer een celebrity overlijdt, ontstaan vaak onmiddellijke golven van publieke rouwreacties op sociale media waarin

gebruikers verdriet uiten, herinneringen delen en symbolische boodschappen verspreiden, ondanks het ontbreken van een persoonlijke relatie met de overledene. Deze vormen van rouw maken zichtbaar hoe verlies kan functioneren als een collectieve emotionele gebeurtenis die georganiseerd en versterkt wordt door media.

Onderzoek naar media-events biedt een belangrijk theoretisch kader om deze dynamiek te begrijpen. Rothenbuhler et al. (1993) beschrijven media-events als uitzonderlijke gebeurtenissen die collectieve aandacht bundelen en emotionele betrokkenheid coördineren. In digitale omgevingen worden deze processen versterkt doordat sociale mediagebruikers toelaten onmiddellijk deel te nemen aan collectieve rituelen van herdenking. Couldry (2005) benadrukt daarbij dat media niet enkel gebeurtenissen representeren, maar actief bijdragen aan hun sociale betekenis. *Celebrity deaths* functioneren daardoor niet alleen als nieuwsgebeurtenissen, maar ook als collectieve emotionele momenten die publiek worden geproduceerd en gedeeld. Het overlijden van prinses Diana in 1999 wordt beschouwd als een historisch kantelpunt waarin publieke rouw zichtbaar evolueerde tot een collectief mediaspektakel (Merrin, 1999). De massale emotionele reacties, de spontane bloemenzeeën en de intense mediabelangstelling maakten zichtbaar hoe rouw een collectief, gemedieerd en publiek spektakel werd.

Binnen de literatuur wordt deze ontwikkeling verbonden met het concept van *spectacular grief* en *spectacular death* (Jacobsen et al., 2020; Sumiala & Jacobsen, 2024), waarmee (publieke) overlijdens in hedendaagse mediaculturen functioneren als spektakels van emotie en aandacht, waarin de dood en verdriet zichtbaar, herhaalbaar en deelbaar wordt. Sociale media versterken deze dynamiek via trendingmechanismen, hashtags en algoritmische zichtbaarheid die specifieke vormen van rouw communicatief dominant maken.

Een belangrijke verklaring voor de intensiteit van celebrity-rouw ligt in het concept van parasociale relaties. Horton en Wohl (1956) introduceerden dit begrip om de eenzijdige emotionele banden tussen mediagebruikers en mediapersona's te beschrijven. In hedendaagse digitale mediaculturen zijn deze relaties intenser en interactiever geworden doordat sociale media nabijheid, intimiteit en voortdurende beschikbaarheid suggereren (Dibble et al., 2015; Tukachinsky & Stever, 2018). Fans ontwikkelen via posts, interviews en sociale media gevoelens van verbondenheid met publieke figuren, waardoor hun overlijden kan worden ervaren als een betekenisvol verlies.

Eyal en Cohen (2006) benadrukken dat parasociale relaties bijzonder sterk kunnen worden wanneer mediagebruikers publieke figuren ervaren als consistent aanwezig binnen hun dagelijks leven. Door herhaalde mediaconsumptie ontstaan gevoelens van vertrouwdheid en emotionele nabijheid die vergelijkbaar kunnen aanvoelen met sociale relaties uit het offline leven. Hierdoor kan het overlijden van een celebrity niet alleen verdriet oproepen, maar ook gevoelens van persoonlijke ontwrichting en verlies van emotionele continuïteit.

Onderzoek toont aan dat parasociaal verlies reële emotionele reacties kan oproepen, waaronder verdriet, shock en betekenis zoekend gedrag (Cohen & Hoffner, 2016). Sociale media intensiveren deze ervaringen doordat gebruikers hun emoties onmiddellijk kunnen delen binnen online gemeenschappen waarin gelijkaardige gevoelens circuleren. Willis en Ferrucci (2017) tonen bovendien aan dat gebruikers na het overlijden van celebrities vaak blijven communiceren met hun sociale mediaprofielen door boodschappen rechtstreeks aan de overledene te richten. Deze praktijken sluiten aan bij het concept van *continuing bonds*, waarbij relaties met overledenen symbolisch worden voortgezet via communicatie en herinneringspraktijken.

Binnen fan studies wordt celebrity-rouw daarnaast begrepen als een vorm van collectieve identificatie (Cooper, 2014). Fans delen gemeenschappelijke symbolen, rituelen en betekenissen die tijdelijk een rouwgemeenschap vormen. Sociale media faciliteren deze processen doordat rouwtaal snel circuleert via hashtags, gedeelde beelden en collectieve herdenkingspraktijken. Celebrity-rouw functioneert daardoor niet uitsluitend als individuele emotionele expressie, maar ook als culturele groepspraktijk waarin verbondenheid en identiteit publiek worden bevestigd.

Sandvoss (2005) benadrukt bovendien dat mediapersona's vaak functioneren als spiegels van persoonlijke identiteit. Fans rouwen daarom niet alleen om de celebrity zelf, maar ook om wat deze figuur symbolisch betekende binnen hun eigen levensverhaal. Deze emotionele intensiteit is daarom niet irrationeel of

oppervlakkig, maar een cultureel genormaliseerde vorm van affectieve betrokkenheid binnen hedendaagse mediaculturen.

2.4 Emotionele legitimiteit en publieke lezing van rouwtaal

Binnen publieke en digitale rouwcontexten speelt de manier waarop rouwuitingen sociaal worden gelezen en beoordeeld een centrale rol. Rouwtaal circuleert op sociale media niet alleen als persoonlijke expressie van verdriet, maar wordt voortdurend geëvalueerd en gediscussieerd door uiteenlopende publieken. In het geval van celebrity-rouw is deze dynamiek bijzonder uitgesproken, omdat rouwuitingen zichtbaar worden voor fans, toevallige volgers, critici, journalisten en algoritmische systemen tegelijk.

Onderzoek naar parasociaal verlies toont aan dat emotionele betrokkenheid bij publieke figuren sterk kan verschillen tussen individuen, wat leidt tot uiteenlopende reacties op publieke rouwuitingen. Cohen en Hoffner (2016) tonen aan dat parasociaal verlies gevoelens van verdriet, shock en betekenis zoekend gedrag kan oproepen die vergelijkbaar zijn met interpersoonlijk verlies. Tegelijk benadrukken zij dat deze vormen van verdriet sociaal minder vanzelfsprekend worden erkend. Wat voor de ene gebruiker een oprechte uitdrukking van verlies is, kan door anderen worden gezien als overdreven, ongepast of performatief. Hierdoor wordt duidelijk dat rouwtaal rond celebrities niet alleen emotioneel, maar ook sociaal kwetsbaar is.

Dit wordt versterkt door wat Marwick en Boyd (2010) omschrijven als *context collapse*: het samenvallen van verschillende publieken binnen één communicatieve ruimte. Rouwposts naar aanleiding van *celebrity death* worden tegelijk gelezen door gebruikers die een sterke parasociale band ervaren en door mensen die deze emotionele investering niet delen. Daardoor verliest rouwtaal vaak haar oorspronkelijke relationele context en wordt zij vatbaar voor contestatie, misverstanden en normatieve beoordeling.

Publieke zichtbaarheid zorgt er bovendien voor dat gebruikers voortdurend anticiperen op mogelijke reacties van anderen. In digitale omgevingen worden emoties niet alleen gedeeld, maar ook geobserveerd, geëvalueerd en sociaal gecategoriseerd. Dit beïnvloedt hoe expliciet, persoonlijk of symbolisch rouwtaal wordt geformuleerd. De sociale waardering van dergelijke uitingen hangt daarbij sterk samen met relationele nabijheid tot de overledene. Van familieleden of nauwe vrienden worden doorgaans persoonlijker en emotioneel explicietere reacties verwacht dan van kennissen, volgers of perifere fans.

Spiti et al. (2022) tonen in hun scoping review aan dat het merendeel van het bestaande onderzoek digitale rouw benadert vanuit een beschrijvend perspectief, waarbij posts, reacties en herdenkingspagina's worden geanalyseerd als expressieve artefacten. Minder aandacht gaat naar de interactieve dynamiek die deze uitingen op gang brengen, of naar de sociale gevolgen van publieke zichtbaarheid.

Riaz en Mustafa (2025) benadrukken dat digitale rouwpraktijken functioneren als hybride rituelen waarin persoonlijke betekenisgeving en publieke zichtbaarheid voortdurend samenkomen. Binnen celebrity-rouw krijgt deze spanning een bijkomende culturele dimensie. Akhter en Tetteh (2021) laten zien dat rouw om publieke figuren niet alleen een emotionele reactie is, maar ook deel uitmaakt van bredere media culturele discoursen over authenticiteit, emotionele legitimiteit en publieke betrokkenheid. Rouwtaal wordt hierbij niet enkel ingezet om verlies te articuleren, maar ook om positie in te nemen binnen een publiek debat over wie mag rouwen en welke emoties als geloofwaardig worden beschouwd.

O'Connor (2024) waarschuwt dat veel onderzoek naar digitale rouw deze normatieve dimensie onvoldoende problematiseert en rouw te vaak benadert als universeel en contextloos. In het geval van celebrity-rouw is deze kritiek bijzonder relevant: rouwtaal krijgt hier pas betekenis in relatie tot culturele verwachtingen, relationele nabijheid, platformlogica's en de uiteenlopende publieken die haar lezen en beoordelen.

Publieke rouw rond celebrities moet daarnaast worden begrepen binnen bredere culturele processen van collectieve herinnering en mediatisering. West et al. (2021) wijzen erop dat media niet enkel verslag uitbrengen over overlijden en herinnering, maar actief bijdragen aan de constructie van collectief geheugen. De manier waarop celebrities na hun overlijden worden herinnerd, besproken en gevisualiseerd, beïnvloedt hoe hun

culturele betekenis blijvend wordt vormgegeven. Sociale media versterken deze dynamiek doordat gebruikers actief deelnemen aan processen van memorialisering via posts, gedeelde beelden, video's en rituele hashtags.

Bell et al. (2015) tonen aan dat online herdenkingen door rouwenden zowel als steunend als indringend kunnen worden ervaren. Digitale rouwpraktijken bieden ruimte voor erkenning en verbondenheid, maar kunnen tegelijkertijd gevoelens van blootstelling en verlies van controle oproepen. In celebrity-contexten wordt deze spanning versterkt doordat rouwuitingen niet alleen worden gelezen door medefans, maar ook door onbekenden, journalisten, algoritmische systemen en onderzoekers. Rouwtaal kan hierdoor worden losgekoppeld van haar oorspronkelijke intentie en gerecontextualiseerd in nieuwe discursieve omgevingen, wat het risico op betekenisvervalsing, normatieve beoordeling of symbolische schade vergroot.

Deze complexe dynamieken rond publieke zichtbaarheid en sociale beoordeling brengen echter ook belangrijke ethische implicaties met zich mee, zowel voor gebruikers als voor onderzoekers die deze rouwpraktijken bestuderen. Myles et al. (2019) stellen in hun scoping review van empirisch onderzoek naar online rouw vast dat ethische reflectie in dit onderzoeksveld vaak fragmentarisch en impliciet blijft. Zij tonen aan dat veel studies rouwdata analyseren op basis van de veronderstelling dat sociale media “publieke” ruimtes zijn, zonder expliciet stil te staan bij de emotionele kwetsbaarheid van gebruikers of bij de context waarin rouwuitingen worden geproduceerd. De auteurs benadrukken dat online rouwcommunicatie zich afspeelt in een ethische grijze zone tussen publiek en privaat, waarin klassieke onderzoekscriteria onvoldoende houvast bieden. Dit is bijzonder relevant voor onderzoek naar celebrity-rouw, waar persoonlijke emoties circuleren binnen sterk gemediatiseerde en grootschalige publieken.

Publieke rouw verschijnt daarmee niet als een spontane of louter individuele emotionele praktijk, maar als een sociaal en platformmatig gereguleerd communicatief proces waarin emoties voortdurend worden gelegitimeerd, geïnterpreteerd en onderhandeld.

2.5 Normering, legitimiteit en *grief policing*

Hoewel sociale media ruimte bieden voor uiteenlopende vormen van rouwexpressie, tonen verschillende studies aan dat digitale rouw sterk wordt gestuurd door sociale en culturele normen. In publieke online omgevingen ontstaan impliciete verwachtingen over wie mag rouwen, op welke manier en met welke intensiteit. Deze normatieve kaders beïnvloeden niet alleen hoe rouwtaal wordt geproduceerd, maar ook hoe zij wordt beoordeeld en soms gecorrigeerd door anderen.

Graf-Drasch et al. (2023) tonen aan dat gebruikers zich sterk bewust zijn van sociale verwachtingen wanneer zij reageren op rouwposts. Deze normatieve druk leidt vaak tot gestandaardiseerde vormen van empathie, zoals korte steunbetuigingen (“sterkte”, “RIP”) of emoji's. Dergelijke reacties zijn sociaal veilig en herkenbaar, maar laten weinig ruimte voor ambivalente of complexe emoties.

Digitale rouw ontwikkelt zich bovendien in voortdurende interactie met zichtbare reacties van anderen. Likes, emoji's en commentaren functioneren als signalen van erkenning, betrokkenheid en sociale ondersteuning, maar dragen tegelijk bij aan de normering van rouwtaal. Graf-Drasch et al. (2023) tonen aan dat online empathie sterk wordt gestuurd door impliciete sociale conventies, wat leidt tot herhaalbare en sociaal veilige vormen van respons. Rouwtaal ontstaat daardoor binnen een spanningsveld tussen persoonlijke expressie en publieke zichtbaarheid.

Bij celebrity-rouw wordt deze normatieve regulering nog explicieter. King en Carter (2022) tonen aan dat gebruikers die rouwen om celebrities zich sterk bewust zijn van hoe hun verdriet publiek wordt waargenomen. Zij stemmen hun rouwuitingen vaak af op sociaal aanvaardbare vormen van verdriet om hun emoties te legitimeren tegenover een breed publiek. Rouw functioneert hierdoor niet alleen als coping strategie, maar ook als een vorm van zelfpresentatie binnen een symbolische rouwgemeenschap.

Walter (2014) beschrijft dit proces als *mourning in public*, waarbij individuele emoties worden ingebed in bredere culturele scripts die bepalen hoe verdriet hoort te worden geuit en begrepen. In digitale omgevingen worden deze scripts versterkt doordat rouwposts circuleren buiten intieme netwerken en gelezen worden door

uiteenlopende publieken, waaronder ook afstandelijke of kritische toeschouwers. Hierdoor wordt rouw niet enkel gedeeld, maar ook geëvalueerd. Deze evaluatieve dimensie komt scherp naar voren in wat in de literatuur wordt aangeduid als *grief policing*: het expliciet of impliciet beoordelen, begrenzen of delegitimeren van andermans verdriet. Gebruikers die publiekelijk rouwen om een celebrity kunnen geconfronteerd worden met reacties waarin hun emoties worden geminimaliseerd of bekritiseerd, bijvoorbeeld via uitspraken als “je kende die persoon niet echt”. O’Connor (2024) wijst erop dat dergelijke reacties wijzen op impliciete sociale regels over wie het recht heeft om te rouwen en welke vormen van verdriet cultureel aanvaardbaar zijn.

Coker en Riforgiate (2023) tonen aan dat in virtuele rouw- en steungroepen emotionele taal functioneert als een mechanisme van collectieve zingeving. Binnen dergelijke contexten worden gevoelens expliciet benoemd, gevalideerd en genormaliseerd door andere groepsleden wat empathie en erkenning bevordert. In publieke rouwcontexten, zoals bij celebrity-rouw, ontbreekt deze gedeelde context vaak, waardoor rouwtaal sneller onderhevig wordt aan contestatie en normatieve beoordeling.

Bovendien tonen Marín-Cortés et al. (2023) aan dat erkenning van verdriet in online rouwcontexten gezamenlijk wordt geconstrueerd via reacties, gedeelde ervaringen en rituele taal. In publieke en open omgevingen is deze erkenning echter minder stabiel dan in gesloten gemeenschappen, omdat uiteenlopende publieken verschillende verwachtingen hebben rond gepaste emotionele communicatie.

Abidin (2022) benadrukt dat deze processen moeten worden begrepen binnen bredere affectieve economieën van sociale media, waarin emoties circuleren, engagement genereren en publieke betrokkenheid organiseren. In het geval van *celebrity death* krijgt rouwtaal daardoor een dubbele functie: ze drukt verlies uit, maar positioneert de gebruiker tegelijk binnen een publiek discours waarin emotionele authenticiteit zichtbaar wordt gemaakt en sociaal beoordeeld kan worden.

Ook Gach et al. (2017) benadrukken dat publieke rouw op sociale media vaak ontstaat binnen dynamieken van collectieve zichtbaarheid en wederzijdse observatie. Wanneer grote groepen gebruikers gelijktijdig reageren op een overlijden, ontwikkelen zich snel impliciete normen rond gepaste emotionaliteit en participatie. Gebruikers vergelijken hun reacties met die van anderen, waardoor gestandaardiseerde vormen van empathie en publieke verbondenheid verder worden versterkt.

Publieke rouw rond celebrities gaat dan ook gepaard met belangrijke normatieve spanningen. Baker en Cohen (2023) tonen aan dat publieke reacties op *celebrity deaths* vaak gekenmerkt worden door discussies over de legitimiteit van verdriet. Online gebruikers onderhandelen voortdurend over welke emoties als oprecht, overdreven of performatief worden beschouwd. Vooral bij sterke parasociale betrokkenheid ontstaat spanning tussen persoonlijke emotionele ervaring en publieke beoordeling. Sociale media functioneren hierdoor niet alleen als ruimtes voor collectieve rouw, maar ook als omgevingen waarin emotionele authenticiteit publiek wordt geëvalueerd.

2.6 Platformlogica en de vormgeving van rouwtaal

Naast sociale normen en evaluatieve processen spelen ook platformspecifieke logica’s een bepalende rol in hoe rouwtaal op sociale media wordt vormgegeven. Sociale mediaplatformen zijn geen neutrale dragers van communicatie, maar actieve structurerende omgevingen die via hun ontwerp, functies en algoritmen sturen welke vormen van expressie mogelijk, zichtbaar en sociaal wenselijk worden (Brubaker et al., 2013; Bucher, 2016; Fagerjord, 2019).

Navon en Noy (2021) introduceren in dit verband het concept van sub-platforms om te benadrukken dat rouwpraktijken niet alleen verschillen tussen platformen, maar ook binnen éénzelfde platform. Verschillende ruimtes zoals commentsecties, publieke pagina’s, groepen of tijdelijke formats (zoals stories) creëren uiteenlopende contexten voor rouwcommunicatie, elk met eigen normen en verwachtingen. Zo kan rouw in gesloten groepen meer persoonlijk en narratief zijn, terwijl rouw in publieke commentsecties vaker gestandaardiseerd en kort blijft. Deze interne differentiatie beïnvloedt hoe rouwtaal wordt geuit én hoe zij wordt geïnterpreteerd door andere gebruikers. Dit kan verder worden begrepen vanuit een *affordance*-perspectief op sociale media. Volgens Nesi et al. (2018) transformeren platform-specifieke *affordances* zoals zichtbaarheid,

persistentie, publieke toegankelijkheid en beperkte sociale context de manier waarop sociale interacties plaatsvinden. Toegepast op digitale rouw betekent dit dat bepaalde *affordances* specifieke vormen van rouwtaal stimuleren of beperken. Zo vergroot hoge zichtbaarheid (*visibility*) de kans dat rouwuitingen worden afgestemd op een breed en heterogeen publiek, wat leidt tot meer gestandaardiseerde en sociaal veilige expressies. Persistentie (*persistence*) zorgt ervoor dat rouwposts langdurig zichtbaar blijven, waardoor zij niet alleen momentane emoties uitdrukken, maar ook functioneren als blijvende herinneringspraktijken. Tegelijk kan deze blijvende zichtbaarheid de druk verhogen om “gepaste” en sociaal aanvaarde vormen van rouw te gebruiken.

Daarnaast leidt context collapse (het samenvallen van verschillende publieken) ertoe dat gebruikers moeilijk kunnen inschatten wie hun rouwuitingen zal zien, wat onzekerheid creëert over legitimatie en gepastheid (Marwick & Boyd, 2010). In reactie hierop kiezen gebruikers vaak voor ambigue, symbolische of conventionele vormen van rouwtaal die meerduidelijk zijn en meerdere lezingen toelaten. *Affordances* sturen daarmee niet alleen de vorm van rouwexpressie, maar ook de normatieve kaders waarbinnen deze expressies worden beoordeeld.

Naast deze interne variatie bestaan ook duidelijke verschillen tussen platformen. Elk platform beschikt over specifieke *affordances* die bepaalde vormen van rouwtaal stimuleren. Op visueel georiënteerde platformen zoals Instagram en TikTok domineren esthetische en symbolische vormen van rouwexpressie, waaronder foto's, video's, muziekfragmenten, kleurgebruik en emoji's. Tekst speelt hier vaak een ondersteunende rol. Op een platform zoals X (Twitter) daarentegen wordt rouw voornamelijk gearticuleerd via korte tekstuele boodschappen, hashtags en gedeelde citaten, wat leidt tot compacte, herhaalbare en snel circulerende vormen van rouwtaal (McGlashan, 2021; Patton et al., 2018).

Deze platformlogica's beïnvloeden niet alleen expressie, maar ook de sociale waardering van rouw. Grisel (2025) toont in experimenteel onderzoek aan dat visuele kenmerken van rouwposts, zoals esthetiek, beeldkeuze en stijl, sterk beïnvloeden hoe empathisch, authentiek of performatief een uiting wordt waargenomen. Sociale media structureren daardoor niet enkel hoe verdriet wordt geuit, maar ook welke vormen van verdriet sociaal geloofwaardig lijken. Ook de snelheid en voortdurende circulatie van sociale media beïnvloeden de vorm van digitale rouw. In tegenstelling tot traditionele rouwpraktijken, waarin communicatie vaak plaatsvindt binnen relatief afgebakende sociale contexten, worden online rouwreacties vrijwel onmiddellijk zichtbaar voor grote en uiteenlopende publieken. Hierdoor ontstaat een communicatieve omgeving waarin emoties snel worden gereproduceerd, herhaald en genormaliseerd. Vooral bij *celebrity death* leiden trendingmechanismen en algoritmische aanbevelingen tot intense golven van collectieve aandacht waarin specifieke vormen van rouwtaal dominant worden.

Ning (2025) benadrukt daarnaast dat sociale media specifieke affectieve culturen ontwikkelen waarin gebruikers impliciet leren welke emoties zichtbaar, deelbaar en sociaal gewaardeerd zijn. Binnen digitale rouwcontexten betekent dit dat bepaalde vormen van verdriet zoals korte empathische reacties, symbolische beelden of collectieve hashtags makkelijker circuleren en sneller sociale erkenning krijgen dan complexere of ambivalente emoties. Platformculturen beïnvloeden daardoor niet alleen hoe gebruikers communiceren, maar ook welke vormen van emotionele expressie sociaal legitiem lijken.

Fagerjord (2019) benadrukt dat algoritmen hierbij functioneren als onzichtbare actoren die affectieve communicatie meesturen. In celebrity-rouwcontexten draagt dit bij aan homogenisering: bepaalde discursieve en esthetische vormen van verdriet worden voortdurend gereproduceerd, terwijl alternatieve of ambivalente vormen van rouw minder zichtbaar blijven. Platformen organiseren daardoor niet alleen communicatie, maar ook emotionele normen en verwachtingen rond publieke rouw.

Bucher (2016) stelt dat platformlogica's korte, visuele en emotioneel herkenbare uitingen bevoordelen, omdat deze beter circuleren binnen algoritmische systemen. Dit stimuleert het gebruik van gestandaardiseerde symbolen, clichés en hashtags die breed herkenbaar zijn, maar weinig ruimte laten voor nuance.

3 Leemtes

Op basis van de besproken literatuur kunnen verschillende leemtes in het bestaande onderzoek naar digitale rouw worden geïdentificeerd. Deze situeren zich in de manier waarop rouw wordt benaderd, welke contexten centraal staan, en welke communicatieve dimensies systematisch onderbelicht blijven. Met name in onderzoek naar rouw rond publieke figuren worden deze lacunes duidelijk zichtbaar.

Een eerste en fundamentele leemte betreft de asymmetrische aandacht voor expressie ten opzichte van receptie in onderzoek naar digitale rouw. Het merendeel van de bestaande studies richt zich op wat rouwenden posten: teksten, beelden, metaforen, symbolen en rituelen waarmee verlies wordt gearticuleerd (Giaxoglou, 2014; McGlashan, 2021; Patton et al., 2018). Rouw op sociale media is echter per definitie relationeel en interactief. Rouwposts worden gelezen, geliket, becommentarieerd, gedeeld en soms bekritiseerd. De betekenis van rouwtaal ligt daardoor niet uitsluitend in de post zelf, maar ontstaat in de interactie met andere gebruikers. Studies die deze receptiekant expliciet onderzoeken (Graf-Drasch et al., 2023; Marín-Cortés et al., 2023) tonen aan dat sociale normen, verwachtingen en platformculturen sterk bepalen hoe rouwuitingen worden geïnterpreteerd en gewaardeerd. Toch blijven dergelijke studies relatief schaars en losstaand. Er ontbreekt een geïntegreerde benadering waarin expressie en receptie samen worden geanalyseerd als één communicatief proces.

Een tweede leemte betreft de context van publieke rouw, en meer specifiek rouw rond publieke figuren. Hoewel parasociale relaties en parasociaal verlies uitgebreid zijn bestudeerd (Cohen & Hoffner, 2016; King & Carter, 2022; Willis & Ferrucci, 2017), ligt de nadruk daarbij voornamelijk op emotionele betrokkenheid, motivatie en coping. Minder aandacht gaat naar de communicatieve en discursieve vormgeving van deze rouw in publieke digitale omgevingen. Celebrity-rouw wordt daardoor vaak benaderd als een voornamelijk psychologisch fenomeen, terwijl de taal, symboliek en interactiedynamieken waarmee deze rouw publiek wordt geuit en beoordeeld onderbelicht blijven. De combinatie van massale zichtbaarheid, heterogene publieken en mediatisering stelt nochtans specifieke eisen aan rouwtaal en beïnvloedt hoe verdriet sociaal wordt gelezen en gevalideerd.

Een derde leemte situeert zich op het vlak van normering en legitimiteit. Verschillende auteurs wijzen op het bestaan van impliciete sociale verwachtingen rond “gepaste” rouw (Graf-Drasch et al., 2023; O’Connor, 2024; Walter, 2014), maar deze inzichten worden zelden systematisch verbonden met analyses van concrete interacties en rouwtaal. In publieke digitale omgevingen, en zeker bij celebrity-rouw, worden rouwuitingen voortdurend geëvalueerd door derden. Gebruikers kunnen steun en erkenning ervaren, maar ook kritiek, minimalisering of beschuldigingen van overdrijving (“je kende die persoon niet”). Deze processen van *grief policing* wijzen op onderliggende machtsverhoudingen in rouwcommunicatie, waarbij niet elke vorm van verdriet even gemakkelijk wordt erkend of gelegitimeerd. O’Connor (2024) benadrukt bovendien dat veel digitale rouwstudies deze normatieve dimensie onvoldoende problematiseren en rouw te vaak benaderen als universeel en contextloos.

Ten slotte blijft de rol van platformlogica en multimodaliteit in veel studies onderbelicht of fragmentarisch. Hoewel verschillende auteurs het belang van platformaffordances erkennen (Brubaker et al., 2013; Navon & Noy, 2021), worden deze vaak behandeld als achtergrondfactoren. Er is relatief weinig onderzoek dat systematisch analyseert hoe platformlogica en multimodaliteit samen bepalen hoe rouwtaal wordt geproduceerd, zichtbaar wordt gemaakt en sociaal wordt geïnterpreteerd, vooral in een visueel gedreven omgeving zoals Instagram. Hierdoor ontbreekt een samenhangend beeld van hoe multimodaliteit, platformstructuren en sociale evaluatie gezamenlijk betekenis produceren in digitale rouwpraktijken.

Hoewel de bestaande literatuur waardevolle inzichten biedt in digitale rouw, parasociale relaties en mediatisering, worden deze dimensies vaak afzonderlijk bestudeerd. Er ontbreekt een geïntegreerd communicatief perspectief dat onderzoekt hoe rouwtaal bij celebrity-overlijdens zowel wordt geuit als geïnterpreteerd binnen publieke digitale omgevingen, en hoe expressie, receptie, normering en platformlogica in samenhang betekenis produceren.

Vanuit deze vaststellingen richt deze masterproef zich op de volgende centrale onderzoeksvraag:

Hoe wordt rouwtaal geuit, beantwoord en sociaal gewaardeerd in online (herdenkings)posts naar aanleiding van het overlijden van publieke figuren op sociale media?

Om deze vraag te beantwoorden, worden volgende deelvragen geformuleerd:

- Welke vormen van rouwtaal (verbaal, visueel en symbolisch) worden gebruikt in online (herdenkings)posts over celebrities?
- Welke terugkerende narratieven, metaforen en symbolen kenmerken publieke rouwcommunicatie rond *celebrity deaths*?
- Hoe reageren andere gebruikers op deze rouwuitingen, en hoe dragen deze reacties bij aan de betekenisgeving van rouwtaal?
- Welke sociale normen, verwachtingen en vormen van evaluatie (zoals steun, kritiek of grief policing) sturen de reactie op rouwtaal in publieke digitale omgevingen?
- Welke rol spelen platformlogica en multimodaliteit in de vormgeving, zichtbaarheid en betekenisgeving van celebrity-rouw?

4 Methode

Deze studie hanteert een kwalitatieve, multimodale onderzoeksopzet om rouwcommunicatie rond het overlijden van publieke figuren op sociale media te analyseren. Deze keuze vloeit rechtstreeks voort uit de literatuur, waarin rouw wordt begrepen als een communicatief, sociaal en cultureel proces dat vorm krijgt via taal, symbolen en interactie. Aangezien eerdere studies voornamelijk focussen op rouw als expressie en minder op hoe deze expressies worden geïnterpreteerd en sociaal gewaardeerd, is een kwalitatieve benadering het meest geschikt om deze betekenisprocessen in kaart te brengen. Sociale media faciliteren immers vormen van rouwcommunicatie waarin emoji's, hashtags, beelden en narratieven geïntegreerd functioneren (Graf-Drasch et al., 2023; Patton et al., 2018), wat een analysekader vereist dat deze elementen in onderlinge samenhang bestudeert.

Het onderzoeksobject bestaat uit online rouwcommunicatie naar aanleiding van het overlijden van publieke figuren. Deze focus is theoretisch onderbouwd door onderzoek naar parasociale relaties, waarin wordt aangetoond dat mediagebruikers emotionele banden ontwikkelen met publieke figuren en hun overlijden kunnen ervaren als een vorm van persoonlijk verlies (Cohen & Hoffner, 2016; Horton & Wohl, 1956). Tegelijkertijd wordt celebrity-rouw gekenmerkt door massale zichtbaarheid, heterogene publieken en verhoogde normatieve spanning, waarbij rouwuitingen niet enkel worden gedeeld, maar ook beoordeeld en geïnterpreteerd door anderen.

Binnen deze studie wordt gekozen voor een comparatieve case study-benadering, waarbij twee publieke figuren worden geanalyseerd met een verschillende culturele en maatschappelijke positionering. Enerzijds wordt het overlijden van **Matthew Perry (28/10/2023)** onderzocht. Perry was wereldwijd bekend door zijn rol als Chandler Bing in de iconische televisieserie *Friends*, die gedurende meerdere decennia een centrale plaats innam in populaire cultuur. Door deze langdurige en herhaalde mediablootstelling ontwikkelden veel kijkers een sterke parasociale band met hem. Zijn overlijden leidde dan ook tot een grootschalige en internationale golf van publieke rouw op sociale media, waarbij gebruikers massaal herinneringen, citaten en emotionele reacties deelden. Deze case is bijzonder geschikt om processen van parasociale betrokkenheid, collectieve rouw en gedeelde culturele betekenisgeving te analyseren (Cohen & Hoffner, 2016; King & Carter, 2022). Anderzijds wordt het overlijden van **Charlie Kirk (10/09/2025)** geanalyseerd als een contrasterende case. Kirk was een politiek en maatschappelijk uitgesproken figuur, vooral bekend binnen conservatieve mediaculturen. In tegenstelling tot Matthew Perry, wiens publieke imago breed gedeeld en relatief consensueel positief was, wordt Kirk gekenmerkt door een meer polariserende publieke perceptie. Deze keuze is methodologisch relevant, omdat de literatuur aantoont dat rouw in publieke digitale contexten sterk onderhevig is aan normering en sociale betekenisgeving, en dat niet alle vormen van verdriet even gemakkelijk worden erkend of gelegitimeerd (O'Connor, 2024; Walter, 2014). Door deze twee contrasterende cases te analyseren, wordt het mogelijk om te onderzoeken hoe rouwtaal en reacties variëren afhankelijk van de culturele positie van de overledene en de samenstelling van het publiek.

4.1 Dataverzameling en steekproefstrategie

De data bestaan uit publiek toegankelijke reacties op sociale media posts die functioneren als centrale knooppunten van rouwcommunicatie. In lijn met Brubaker et al. (2013) worden dergelijke posts beschouwd als digitale rouwplaatsen waarin grote aantallen gebruikers samenkomen en waarin expressie en sociale respons zich concentreren. Gezien de zeer hoge hoeveelheid reacties per post is gebruikgemaakt van een scrapingtool om de reactiesets technisch te verzamelen. Zo werd per case en per platform een steekproef van 300 reacties geselecteerd uit de volledige dataset, resulterend in een corpus van 1200 reacties.

De geselecteerde posts genereren zeer grote en voortdurend groeiende aantallen reacties, waarbij ook na de dataverzameling dagelijks nieuwe bijdragen blijven verschijnen. Dit impliceert dat de dataset noodzakelijkerwijs een fragmentarisch karakter heeft en een momentopname vormt binnen een continu evoluerend communicatief proces. Tegelijk werd, binnen de grenzen van een haalbare kwalitatieve onderzoeksopzet, een steekproefstrategie toegepast die voldoende variatie en diepgang garandeert. De selectie van 300 reacties per

case en per platform maakt het mogelijk om een breed spectrum aan rouwexpressies en interactiepatronen te capteren. Hoewel de dataset fragmentarisch blijft in verhouding tot de totale hoeveelheid beschikbare reacties, is deze omvang voldoende om thematische saturatie te bereiken en consistente discursieve tendensen te onderscheiden binnen en tussen de cases.

4.2 Analyse-eenheden

De analyse richt zich op drie niveaus: (1) de oorspronkelijke post als contextueel en discursief ankerpunt, (2) de reacties op deze post, en (3) de interacties tussen gebruikers in de vorm van reacties op reacties.

De oorspronkelijke post wordt hierbij niet noodzakelijk opgevat als een expliciete rouwuiting. In het geval van Matthew Perry, betreft het een (laatste) bericht dat voorafgaat aan het overlijden en pas retrospectief fungeert als verzamelpunt voor rouwreacties. Concreet gaat het om een afbeelding van de acteur in een informele setting, vergezeld van de caption *“Oh, so warm water swirling around makes you feel good? I’m Mattman”*. Bij Charlie Kirk gaat het om een expliciete overlijdensaankondiging. Deze post heeft een meer formeel en gestileerd karakter, bestaande uit een zwart-wit afbeelding van de overledene, gecombineerd met typografische elementen zoals zijn naam en levensjaren, die visueel aansluiten bij conventionele herdenkingspraktijken.

Deze variatie tussen impliciete en expliciete rouwcontexten wordt niet beschouwd als een methodologisch probleem, maar als een analytisch betekenisvol verschil. Ze biedt inzicht in de uiteenlopende manieren waarop rouwcommunicatie zich kan organiseren binnen sociale mediaomgevingen, afhankelijk van de discursieve en visuele framing van de oorspronkelijke post.

De focus van de analyse ligt daarom voornamelijk op de reacties en de interacties tussen gebruikers. Binnen deze interacties wordt rouw niet enkel individueel geuit, maar ook sociaal vormgegeven en genormeerd. Reacties worden benaderd als discursieve en sociale handelingen die voortbouwen op de wijze waarop eerdere uitingen worden gelezen en gepositioneerd binnen de bredere communicatieve context. Ze geven uitdrukking aan processen waarin betekenissen worden bevestigd, gedeeld, betwist of gereguleerd. Op deze manier wordt betekenisgeving niet opgevat als een louter intern of individueel proces, maar als een zichtbaar en collectief fenomeen dat zich ontvouwt in en door interactie tussen gebruikers binnen digitale publieke ruimten.

4.3 Analytisch kader

De analyse wordt uitgevoerd via een gecombineerd deductief–inductief coderingsproces. Concepten uit de literatuur fungeren hierbij als *sensitizing concepts* die richting geven aan de analyse, terwijl open codering ruimte biedt voor het identificeren van emergente patronen in de data. Het coderingskader omvat zes analytische dimensies, die elk een specifiek aspect van digitale rouwcommunicatie belichten. Deze dimensies zijn niet strikt gescheiden, maar analytisch onderscheiden om verschillende lagen van betekenisproductie en interactie systematisch te kunnen onderzoeken.

4.3.1 Rouwexpressie

Deze dimensie richt zich op de wijze waarop rouw op individueel niveau wordt gearticuleerd. Er wordt onderscheid gemaakt tussen verbale expressies (bijv. “RIP”, “so sad”), symbolische vormen (zoals emoji’s en hashtags) en meer impliciete uitingen van verlies. Deze categorie operationaliseert het concept van “languages of grief” (Corless et al., 2014) binnen een digitale context, waarbij bijzondere aandacht uitgaat naar de beknoptheid en conventionele aard van online rouwuitingen.

4.3.2 Narratieven en betekenisgeving

Deze dimensie analyseert hoe gebruikers via narratieve structuren betekenis geven aan het overlijden. Dit omvat onder meer persoonlijke herinneringen, vormen van collectieve identificatie (“we grew up with you”), en het

gebruik van terugkerende metaforen of culturele clichés. De focus ligt op discursieve patronen die rouw structureren binnen gedeelde culturele repertoires en zo bijdragen aan collectieve betekenisgeving.

4.3.3 Parasociale articulatie

Deze dimensie onderzoekt hoe gebruikers hun relatie tot de overledene discursief construeren. Indicatoren zijn onder meer directe aanspreking van de overledene, uitingen van emotionele nabijheid, en hoge affectieve intensiteit zonder aantoonbare persoonlijke relatie. Deze categorie maakt zichtbaar hoe parasociale relaties linguïstisch worden geproduceerd en genormaliseerd binnen publieke rouwpraktijken.

4.3.4 Sociale respons (interactioneel niveau)

Deze dimensie analyseert hoe rouwuitingen worden opgepakt en beantwoord door andere gebruikers. Het betreft directe responsvormen zoals empathie, steun, bevestiging, maar ook afstand, ironie of afwijzing. De focus ligt op interactiepatronen op het niveau van communicatieve uitwisseling, zonder deze normatief te evalueren.

4.3.5 Normering en legitimiteit (evaluatief niveau)

Deze dimensie richt zich op de sociale beoordeling van rouwuitingen. Er wordt onderzocht hoe bepaalde vormen van rouw worden gelegitimeerd, bekritiseerd of gecorrigeerd. Specifieke aandacht gaat uit naar fenomenen zoals *grief policing*, expliciete delegitimatie (“je kende hem niet”), en impliciete normen rond de gepastheid van publieke rouw.

4.3.6 Platformlogica en multimodaliteit

Deze dimensie analyseert hoe platform-specifieke structuren en affordances de vorm en circulatie van rouwuitingen beïnvloeden. Hierbij wordt gekeken naar verschillen tussen Instagram en Facebook, evenals naar de interactie tussen modaliteiten zoals tekst, beeld, emoji en hashtags.

4.4 Analytische procedure

De analyse verloopt in meerdere fasen. Eerst worden alle reacties open gecodeerd zonder voorafgaande classificatie. Vervolgens worden de reacties gegroepeerd binnen de zes analytische dimensies. In een derde fase worden patronen en spanningen geïdentificeerd binnen en tussen de twee cases. De vergelijkende analyse richt zich niet op individuele gebruikers, maar op discursieve structuren: terugkerende vormen van expressie, respons en normering binnen verschillende culturele contexten van *celebrity death*.

4.5 Ethische overwegingen

Deze masterproef beschouwt ethiek niet als een afzonderlijk aspect van het onderzoek, maar als een integraal onderdeel van de analytische benadering. Hoewel de data publiek toegankelijk zijn, wordt rouw benaderd als een emotioneel en ethisch kwetsbare praktijk. Daarom richt deze studie zich uitsluitend op discursieve patronen op geaggregeerd niveau. Individuele gebruikers worden niet geïdentificeerd en alle voorbeelden worden geanonimiseerd. Deze aanpak sluit aan bij aanbevelingen uit eerdere onderzoeken die benadrukken dat publieke beschikbaarheid van data niet automatisch gelijkstaat aan ethische toestemming voor analyse (Myles et al., 2019; Spiti et al., 2022).

5 Resultaten & discussie

5.1 Rouwexpressie: de semiotiek van het digitale verlies

De eerste analytische dimensie betreft de concrete wijze waarop verdriet, medeleven en verlies op sociale media worden gearticuleerd. In lijn met Corless et al. (2014) wordt rouw hier niet begrepen als louter innerlijke emotie, maar als een communicatieve praktijk die zich manifesteert via verbale, symbolische, rituele en impliciete vormen van expressie. De datasets tonen duidelijk aan dat rouw rond publieke figuren online sterk gecodeerd verloopt: emoties worden niet willekeurig geuit, maar via herkenbare repertoires die sociaal leesbaar zijn voor brede publieken. Tegelijk blijkt dat deze repertoires sterk verschillen naargelang de culturele positie van de overledene én de logica van het gebruikte platform.

In de Matthew Perry-datasets wordt rouw in de eerste plaats affectief en relationeel geformuleerd. Veel reacties bestaan uit directe emotionele taal zoals: “Heartbroken”, “This hurts so much”, “I can’t believe he’s gone”, “NOOOO 💔”, “Gone too soon”. Deze reacties drukken verlies uit in onmiddellijke, affectieve termen. Opvallend is het frequent gebruik van intensifiers (“so much”, “absolutely”, “truly”), herhaling en hoofdletters, wat wijst op een verhoogde emotionele lading. Vooral op Facebook komen langere emotionele reacties voor waarin gebruikers hun schok expliciteren: “I’m genuinely devastated. This one hurts deeply”, “Some celebrity deaths hit harder than others. This is one of them”. Dit sluit aan bij Walter et al. (2012), die stellen dat sociale mediagebruikers toelaten emoties publiek te externaliseren op een manier die tussen privé en publiek in ligt. Het verdriet wordt persoonlijk geformuleerd, maar binnen een collectieve ruimte uitgesproken.

Daarnaast speelt symbolische expressie een centrale rol. Vooral op Instagram verschijnen reacties die uitsluitend bestaan uit emoji’s: “💔💔”, “😭😭”, “💔💔”, “💔💔”. Deze uitingen illustreren dat digitale rouw niet noodzakelijk uitgebreide taal vereist. Zoals Corless et al. (2014) stellen, kunnen symbolische tekens volwaardige rouwtal vormen. Emoji’s functioneren hier als semantisch efficiënte tekens die verdriet onmiddellijk herkenbaar maken zonder narratieve uitwerking. Binnen de snelle interactielogica van Instagram zijn zij bijzonder functioneel: ze verlagen de drempel tot participatie en maken affectieve synchronisatie mogelijk. Dit bevestigt tevens Graf-Drasch et al. (2023) en Patton et al. (2018), die aantonen dat gestandaardiseerde symbolische reacties belangrijkste sociale functies vervullen binnen online rouwcommunicatie.

Een opvallend patroon bij Perry is de verweving van verdriet met nostalgie. Verschillende reacties verwijzen impliciet of expliciet naar *Friends* en het personage Chandler Bing: “Could I BE any more heartbroken?”, “Thanks for all the laughs”, “Chandler forever”, “The one where everyone cries”. Hier wordt rouw niet alleen geuit als verdriet om een overlijden, maar als verlies van een cultureel tijdperk. De emotionele reactie richt zich niet enkel op de persoon Matthew Perry, maar ook op de betekenissen die hij belichaamde in het leven van gebruikers.

In de Charlie Kirk-datasets krijgt rouwexpressie een duidelijk andere vorm. Ook hier komen klassieke condoleances voor zoals: “Rest in peace”, “Prayers for the family”, “So sad.”. Toch wordt deze expressie veel vaker gecombineerd met ideologische of morele taal: “A true patriot”, “He stood for truth”, “We lost a warrior”, “Thank you for fighting for America.”

Waar Perry’s rouwtal sterk affectief en biografisch is, krijgt rouw rond Kirk vaker een principiële en collectieve dimensie. Verdriet wordt gekoppeld aan waarden, overtuigingen en politieke identiteit. De dood wordt niet enkel betreurd als persoonlijk verlies, maar als verlies voor een gemeenschap of beweging. Ook symbolisch verschuift het register. Waar bij Perry harten en duiven domineren, verschijnen bij Kirk regelmatig nationale en religieuze symbolen en uitingen: de Amerikaanse vlag, “🇺🇸”, “✝️💔”, “God bless him”, “Amen”.

Deze tekens functioneren niet enkel emotioneel, maar positioneel: ze markeren lidmaatschap van een morele of ideologische gemeenschap. In termen van Wetherell (1998) gaat het om cultureel beschikbare repertoires waarmee emotie én identiteit tegelijk worden gearticuleerd.

5.2 Narratieven en betekenisgeving: de “vriend” versus de “soldaat”

Naast directe emotionele expressie tonen de datasets dat gebruikers het overlijden van publieke figuren actief proberen te begrijpen en te plaatsen via narratieve constructies. Rouwreacties bestaan dus niet enkel uit gevoelens, maar ook uit verhalen en symbolische kaders waarmee verlies betekenis krijgt. Dit sluit aan bij Giaxoglou (2014), die stelt dat online rouwposts vaak functioneren als narratieve handelingen waarin dood wordt geïntegreerd in bredere levensverhalen.

In de Matthew Perry-datasets domineert een narratief van gedeelde levensloop. Gebruikers koppelen Perry's overlijden aan hun eigen biografie: “I grew up watching you”, “Friends got me through high school”, “You were part of my childhood” en “Every night after work I watched reruns. Thank you”. In deze reacties krijgt de dood betekenis als verlies van iemand die verweven was met routines, jeugdherinneringen en emotionele overgangsmomenten. Fans rouwen hier niet enkel om Perry zelf, maar ook om een tijdperk, levensfase of emotionele context waarin hij betekenisvol was. Dit sluit nauw aan bij Sandvoss (2005), die stelt dat mediafiguren vaak functioneren als spiegels van persoonlijke identiteit.

Een tweede sterk narratief bij Perry is dat van kwetsbaarheid en strijd. Gebruikers verwijzen frequent naar zijn verslaving, memoir en openheid over mentale gezondheid: “You fought so hard”, “Your honesty helped many people”, “I just finished your book. Heartbreaking”, “Now you finally found peace”. Hier wordt het overlijden ingebed in een tragisch herstelverhaal. De dood verschijnt als het laatste hoofdstuk van een leven getekend door lijden, maar ook door moed en openheid. Dit sluit aan bij Riaz en Mustafa (2025), die digitale rouw beschrijven als een ruimte waarin persoonlijke en collectieve betekenis-kaders samenvloeien.

Daarnaast verschijnt een sterk narratief van dankbaarheid en nalatenschap. Reacties zoals “Thank you for all the laughter”, “You made millions smile” en “You gave us joy” leggen de nadruk minder op de dood zelf dan op de blijvende culturele betekenis van de overledene. Ook wordt het verlies vaak opgeschaald tot collectieve ervaring, bijvoorbeeld in reacties als “We all lost someone today”, “The whole world is mourning” of “An entire generation is crying.” De dood wordt hier geherformuleerd als collectief media-event in de zin van Rothenbuhler et al. (1993) en Couldry (2005). Bij Perry uit zich dat ook via generatierelaties: “90s kids are broken today”, “Friends fans lost one of our own”. Bij Kirk gebeurt dit via politieke gemeenschap: “Conservatives lost a real one”, “Our side is grieving today”. In beide gevallen wordt verdriet gekoppeld aan groepslidmaatschap. Men rouwt niet enkel als individu, maar als lid van een gedeelde (fan)gemeenschap van betekenisgeving (Cooper, 2014).

In de Charlie Kirk-datasets overheerst een fundamenteel ander betekenis-kader. Hier domineert niet het biografische, maar het politieke narratief. Reacties als “We lost a fighter”, “They hated him because he spoke truth”, “His mission continues”, “We lost a fearless voice” en “The movement lost a leader” situeren zijn overlijden binnen bredere maatschappelijke strijdlijnen. De dood wordt minder gelezen als persoonlijk verlies en meer als symbolisch moment binnen een ideologische strijd. Dit sluit aan bij Sumiala en Jacobsen (2024), die publieke overlijdens begrijpen als *spectacular death*: gebeurtenissen waarin dood deel wordt van bredere media- en betekenisdynamieken.

Een tweede narratief is dat van martelaarschap en voortzetting: “His voice will live on”, “They can silence the man, not the message”, “His legacy will only grow stronger”, “We are Charlie Kirk”, “#livelikeCharlie”. Hier wordt het overlijden omgevormd tot collectieve mobilisatie. Verdriet wordt geactiveerd als politieke energie. Ook dit sluit aan bij Sumiala en Jacobsen (2024), die publieke dood beschrijven als een spektakel waarin emoties en ideologie samenvloeien.

Daarnaast verschijnt in de Charlie Kirk-datasets opvallend vaak een familiaal narratief. Gebruikers verwijzen herhaaldelijk naar zijn rol als vader, echtgenoot en familielid: “His children lost their dad”, “Praying for his wife and babies”, “A family lost a husband and father today”. Hierdoor wordt het overlijden gedeeltelijk gedepolitiseerd en herkadert als universeel menselijk verlies.

Tegelijk verschijnen in de Kirk-datasets ook tegennarratieven: “He divided people”, “Not everyone sees this as a tragedy”, “Let's not rewrite history”, “Some legacies deserve no tears”. Deze reacties tonen dat betekenisgeving

niet consensueel verloopt. Waar Perry vooral via gedeelde nostalgie wordt gelezen, wordt Kirk concurreren geherdefinieerd.

De datasets illustreren bovendien het belang van metaforen. Bij Perry verschijnen metaforen van licht, hemel en herinnering: “Hollywood lost a true gem, we lost a friend, and Heaven gained an angel”, “The world is darker now”, “Your memory will live on through your amazing talent and work over the years”. Bij Kirk domineren metaforen van strijd, stem en missie: “You fought a good fight”, “Rest in peace, great soldier”, “What a testament to the fire that faith, courage, and dignity can ignite”. Metaforen helpen gebruikers abstract verlies begrijpelijk maken en sluiten aan bij McGlashan (2021), die rouwtaal beschrijft als opgebouwd uit terugkerende symbolische repertoires.

5.3 Parasociale articulatie: discursieve constructie van nabijheid

De derde analytische dimensie onderzoekt hoe gebruikers hun relatie tot de overleden publieke figuur verwoorden en sociaal zichtbaar maken. Centraal staat hier het concept van parasociale relaties: eenzijdige, maar emotioneel betekenisvolle banden tussen mediagebruikers en publieke personen (Horton & Wohl, 1956). De datasets tonen overtuigend aan dat rouwreacties vaak niet louter gaan over het overlijden zelf, maar over het verlies van een ervaren relatie.

In de Matthew Perry-datasets is deze parasociale articulatie bijzonder sterk aanwezig. Veel reacties positioneren Perry niet als verre beroemdheid, maar als iemand die deel uitmaakte van het dagelijks leven van gebruikers: “It feels like I lost a friend”, “You were always there for me”, “This one feels personal”, “I miss you already”. Deze reacties tonen dat gebruikers hun verdriet formuleren in termen die normaal geassocieerd worden met interpersoonlijk verlies. Dit bevestigt Cohen en Hoffner (2016), die aantonen dat parasociaal verlies emotioneel vergelijkbaar kan worden ervaren met verlies binnen sociale relaties.

Een opvallend patroon is directe aanspreking van de overledene. Gebruikers schrijven bijvoorbeeld: “Thank you for everything”, “We love you forever”, “Hope you found peace” of “You helped more people than you know”. Deze reacties illustreren wat Willis en Ferrucci (2017) omschrijven als *continuing bonds*: het symbolisch voortzetten van de relatie met de overledene. Sociale media maken dit bijzonder zichtbaar doordat posts en profielen online blijven bestaan als digitale aanspreekpunten. Bij Perry verschijnt ook een opvallende informalisering van de relatie. Gebruikers gebruiken koosnamen of spreken hem aan met vertrouwde toon: “Love you Matty”, “Bye Chandler”, “You were the best, buddy”, “Mattman”. Deze informele registers suggereren nabijheid. De celebrity wordt niet benaderd als verre beroemdheid, maar als iemand die deel uitmaakte van de eigen sociale leefwereld. Dat bevestigen Tukachinsky en Stever (2018), die stellen dat hedendaagse mediarelaties steeds meer gekenmerkt worden door gevoelens van toegankelijkheid en pseudo-intimiteit. In lijn hiermee blijft nabijheid niet het resultaat van één moment, maar van langdurige blootstelling: “You’ve been with me since childhood”, “Watched you my whole life”, “For 20 years you made me laugh”, “You were in my house every evening”, “When I had depression I watched the 10 seasons with my son. He made me laugh so hard that, one step at the time I was happy again”.

Daarnaast koppelen veel gebruikers Perry aan kwetsbare momenten uit hun eigen leven: “You got me through depression”, “Friends helped me when I was lonely”, “I watched your show during my darkest days”. In deze reacties wordt de celebrity niet enkel een acteur of entertainer, maar ook een emotionele hulpbron.

In de Charlie Kirk-datasets is parasociale articulatie eveneens aanwezig, maar neemt zij een andere vorm aan. Waar Perry vooral als vriend, troostfiguur of vertrouwde aanwezigheid verschijnt, wordt Kirk vaker gearticuleerd als leider, inspirator of vertegenwoordiger van gedeelde waarden. Reacties zoals “You inspired me to speak up”, “You have changed the course of history. You fought with such courage and unwavering faith.”, “Thank you for standing firm”, “We needed voices like yours” en “You gave young people courage” tonen dat de relatie hier minder gebaseerd is op affectieve intimiteit en meer op morele of ideologische identificatie.

Sommige reacties benoemen ook de parasociale relatie: “I didn’t know him in person but have been an admirer of his rationality and vocal views on issues”, “I’ve never met Charlie Kirk but feel like he was part of my family. I watched him every day”.

Ook hier komt directe aanspreking voor: “Rest easy Charlie”, “You fought the good fight”, “We won’t let your message die”, “Charlie, you were a good man. I am glad you are now with our Heavenly Father forever”. Toch verschilt de toon fundamenteel van de Perry-case. Waar reacties aan Matthew Perry vaak kwetsbaar, verdrietig en intiem zijn, zijn reacties aan Charlie Kirk vaker plichtmatig, principieel of mobiliserend. De band wordt geformuleerd via overtuiging eerder dan affectie.

5.4 Sociale respons: de dynamiek van ontvangst en interactie

De vierde analytische dimensie richt zich op hoe rouwreacties worden ontvangen, bevestigd of tegengesproken door andere gebruikers. Dit aspect is cruciaal, omdat het aansluit bij een centrale lacune in de literatuur: veel onderzoek focust op wat mensen posten, maar minder op hoe die uitingen sociaal worden gelezen en beantwoord (Spiti et al., 2022). De datasets tonen dat rouw op sociale media niet stopt bij expressie. Integendeel: betekenis ontstaat in interactie.

In de Matthew Perry-datasets overheersen reacties die empathisch, bevestigend en verbindend zijn. Veel gebruikers reageren op elkaar met uitspraken zoals “Same here 🧡”, “I feel exactly the same”, “This one hurts all of us”, “We all grew up with him” en “You’re not alone in feeling this”. Deze reacties illustreren wat Marín-Cortés et al. (2023) beschrijven als collectieve validatie van emotie. Gebruikers bevestigen elkaars gevoelens en construeren zo een gedeelde affectieve ruimte waarin verdriet sociaal legitiem wordt gemaakt.

Daarnaast verschijnen reacties die zich richten op andere rouwenden: “Sending love to everyone”, “Take care of yourselves guys”, “This news hit many people hard”. Hier verschuift de focus van celebrity naar gemeenschap. Rouw wordt relationeel tussen gebruikers onderling. Dit bevestigt het onderzoek Rossetto et al. (2014), die sociale media beschrijven als ruimtes waar verlies ook sociale steun mobiliseert.

Daarnaast tonen de datasets een patroon van affectieve reciprociteit waarbij gebruikers niet enkel steun betuigen, maar ook eigen verlieservaringen delen als reactie op de rouw van anderen. Reacties zoals “I’ve lost my mother, brothers and close family... the pain is immense” of “I have not cried and mourned like this since the passing of my mother 25 years ago” illustreren hoe celebrity-rouw aanleiding kan geven tot secundaire vormen van zelfonthulling. Deze uitwisselingen worden vaak gevolgd door korte empathische bevestigingen zoals “God bless you for sharing” of “thank you for sharing 🧡”, waardoor tijdelijke micro-gemeenschappen van gedeelde kwetsbaarheid ontstaan. Binnen deze interacties verschuift de focus van de overleden celebrity naar onderlinge erkenning en emotionele resonantie tussen gebruikers.

Opvallend is dat in de Perry-datasets weinig open conflict voorkomt. Kritische reacties bestaan, maar blijven marginaal. Wanneer ze verschijnen, gaan ze vaker over media-aandacht, celebrities of de dood in het algemeen: “People only care when someone famous dies”, “Sad, but let’s also remember ordinary people”. Zelfs deze reacties blijven meestal ingebed in een respectvolle toon. Dit suggereert dat Perry’s publieke imago relatief consensueel is en daardoor een stabiele en vriendelijke ruimte produceert.

In de Charlie Kirk-datasets is de situatie fundamenteel anders. Hier is rouwcommunicatie veel sterker interactief én conflictueus. Naast steunende reacties verschijnen onmiddellijk contestatieve stemmen: “Why are people acting like this is tragic?”, “Not everyone is grieving this”, “Let’s not pretend he was a hero”, “People forget what he stood for”. Deze reacties tonen dat rouw hier niet vanzelfsprekend wordt gedeeld, maar onderwerp wordt van debat. In lijn met Marwick en Boyd (2010) kan dit begrepen worden via *context collapse*: verschillende publieken (supporters, tegenstanders, neutrale volgers) komen samen in dezelfde communicatieve ruimte en hanteren uiteenlopende betekeniskaders.

Een opvallend patroon is directe confrontatie tussen gebruikers: “Show some respect”, “Respect has to be earned”, “This isn’t the time”, “Let people grieve”. Hier wordt niet enkel de overledene besproken, maar ook de regels van publieke rouw zelf. De commentsectie verandert in een meta-discussie over gepaste timing, moraliteit en respect. Daarnaast verschijnen ironische en provocerende reacties: “Interesting reactions here...”, “People really expose themselves online”, “This platform is broken”, “Some of these comments are disgusting”. Deze reflexieve laag is belangrijk. Gebruikers zien niet alleen de dood van de celebrity, maar ook de communicatieve cultuur rond dat overlijden. Digitale rouw wordt dus tegelijk object én context van evaluatie.

In de Kirk-data zien we ook reacties waarin empathie en conflict naast elkaar bestaan. Sommige gebruikers schrijven: “I disagreed with him, but death is sad”, “Politics aside, condolences to the family”, “No matter your views, this is tragic”. Deze tussenposities proberen morele complexiteit te introduceren in een gepolariseerde ruimte. Ze illustreren dat reacties niet binair zijn, maar vaak hybride combinaties van afstand en medeleven bevatten.

5.5 Normering en legitimiteit: *grief policing* en sociale regulering van verdriet

De vijfde analytische dimensie richt zich op de vraag hoe rouw op sociale media sociaal wordt gereguleerd. De datasets tonen duidelijk dat publieke digitale rouw niet enkel een spontane uitdrukking van emotie is, maar ook een normatief veld waarin voortdurend wordt onderhandeld over gepastheid, legitimiteit en morele grenzen. Niet elke vorm van verdriet wordt op dezelfde manier erkend. Gebruikers beoordelen elkaar expliciet of impliciet op toon, intensiteit, timing en object van rouw. Deze bevinding sluit nauw aan bij Walter (2014), die stelt dat *mourning in public* steeds ingebed is in culturele scripts over hoe verdriet zichtbaar hoort te zijn.

In de Matthew Perry-datasets krijgt normering vooral een impliciete en consensuele vorm. De overgrote meerderheid van de reacties volgt een herkenbaar register van respectvolle, warme en nostalgische rouw. Deze uitingen illustreren wat Graf-Drasch et al. (2023) beschrijven als gestandaardiseerde empathie: sociaal veilige en cultureel herkenbare vormen van medeleven die weinig risico op afkeuring inhouden. Doordat vrijwel iedereen een gelijkaardig register hanteert, ontstaat een impliciete norm zonder dat deze expliciet benoemd hoeft te worden. Dit bevestigt ook Gach et al. (2017) die stellen dat collectieve zichtbaarheid van rouw leidt tot snelle normvorming via wederzijdse observatie en vergelijking van reacties. Afwijkende registers (humor, politieke reacties, spot of kritische toon) blijven wel bestaan, maar worden gemarginaliseerd binnen deze dominante affectieve consensus.

Daarnaast zien we beschermende normering wanneer gebruikers reacties corrigeren die als ongepast worden ervaren: “That's true but you're on Charlie Kirk's publication and he deserves to be honored. Don't be disrespectful”, “im sorry are you God? U have no right or power to tell anyone whos going or in hell. Grow up”, “Does saying that make you feel good, that you had to genuinely go to those lengths”, “This is not the place to do this”. Hier functioneert de gemeenschap als bewaker van de symbolische rouwruimte. Negatieve of sensationele reacties worden afgewezen ten gunste van een waardige herinnering. Dit sluit aan bij Bell et al. (2015), die aantonen dat online memorial spaces vaak eigen normen ontwikkelen over gepaste communicatie.

In de Charlie Kirk-datasets is de normatieve dynamiek radicaal anders. Hier wordt niet enkel de vorm van rouw besproken, maar ook de vraag of rouw zelf gerechtvaardigd is. Veel reacties betwisten expliciet het recht op verdriet: “Why are all you guys mourning HAHA?!!”, “He doesn't deserve sympathy”, “Keep crying”, “No tears from me”. Deze reacties illustreren duidelijk het fenomeen *grief policing* zoals beschreven door O'Connor (2024): gebruikers trekken grenzen rond wie rouw verdient en welke emoties als legitiem gelden. Supporters reageren daarop met tegen-normering: “You don't need to agree with him to respect death”, “At the end of the day a family lost a wonderful person. Kids will grow up without their father”, “Just because someone disagrees with a view or opinion you have doesn't mean they hate you or you have to hate them”. Hier wordt niet enkel de celebrity verdedigd, maar ook het principe dat dood respect vereist.

Een opvallend patroon is dat *grief policing* zich vaak richt op de rouwendenden: “Imagine crying for this guy”, “People really worship anyone”, “This fanbase is embarrassing”. Hier wordt verdriet voorgesteld als irrationeel, naïef of ideologisch verkeerd. Zulke reacties tonen dat rouw om publieke figuren sociaal kwetsbaar blijft, zeker wanneer de figuur polariserend was.

Ook de intensiteit van emotie wordt in de Kirk-case geproblematiseerd. Waar sterke emoties bij Perry worden bevestigd, worden ze hier bevraagd: “Why are strangers sobbing?”, “He wasn't your friend”. Hier verschijnt een discours van authenticiteit: verdriet moet “echt” en proportioneel zijn. Gebruikers beschuldigen anderen impliciet van overdrijving of publieke performance. Dit raakt aan Abidin (2022), die sociale media beschrijft als affectieve economieën waarin emoties niet alleen gedeeld, maar ook beoordeeld worden.

Een bijkomende dimensie is timingnormering. Sommige reacties vinden dat men op het moment van overlijden enkel respect mag tonen: “There’s a time and place for criticism”, “Wait a day before arguing”, “Can people mourn first?”. De datasets tonen verder dat normering vaak gebeurt via eenvoudige microreacties: “Respect”, “Disgusting”, “Grow up”, “Exactly”. Zelfs minimale reacties functioneren als sanctionering of bevestiging. Sociale regulering hoeft dus niet discursief uitgebreid te zijn; het werkt ook via korte signalen.

Een laatste relevant patroon is reflexieve normering, waarbij gebruikers expliciet discussiëren over rouwregels zelf: “So easy to rage bait you people just give it up lil man”, “You don’t get to decide what matters to others”, “This comment section proves empathy is dead”. Deze reacties maken zichtbaar dat gebruikers zich bewust zijn van de normatieve structuur van digitale rouw en daar meta-commentaar op leveren.

5.6 Platformlogica en multimodaliteit: structurerende en normerende infrastructuren

De zesde analytische dimensie focust op de rol van platformen zelf in de vormgeving van digitale rouw. Hoewel verdriet vaak wordt voorgesteld als een spontane menselijke reactie, tonen de datasets dat de concrete manier waarop rouw verschijnt sterk afhankelijk is van de communicatieve architectuur van het platform. Facebook en Instagram fungeren niet als neutrale dragers van emoties, maar als structurerende omgevingen die bepaalde vormen van expressie faciliteren, versterken of ontmoedigen. Daarmee sluiten de bevindingen aan bij Brubaker et al. (2013), Bucher (2018) en Navon en Noy (2021), die benadrukken dat platformen actieve producenten zijn van contexten waarin rouw betekenis krijgt.

Een eerste opvallend verschil betreft de lengte en discursieve rijkdom van reacties. In de Facebook-datasets verschijnen beduidend vaker langere, narratieve reacties waarin gebruikers persoonlijke herinneringen en morele standpunten uitwerken. Facebook faciliteert dus discursieve verdieping. Het platform ondersteunt een cultuur waarin uitgebreide reacties minder uitzonderlijk zijn en waarin rouwtaal meer ruimte krijgt om narratief te worden uitgewerkt. Dit ondersteunt Haythornthwaite (2005), die stelt dat verschillende communicatieomgevingen uiteenlopende vormen van relationele expressie en interactiediepte faciliteren. Instagram daarentegen wordt gekenmerkt door compactere, snellere en visuelere expressie. Veel reacties bestaan uit één zin, één woord of enkel emoji’s. Deze bevinding sluit eveneens aan bij Ning (2025), die beschrijft hoe platformculturen specifieke affectieve normen en expressievormen stimuleren. In lijn met Corless et al. (2014) functioneren emoji’s hier als volwaardige rouwtaal, wat aansluit bij Bucher (2016), die stelt dat platformlogica korte, visuele en emotioneel herkenbare uitingen bevoordeelt omdat deze beter circuleren binnen algoritmische systemen.

Een tweede verschil betreft multimodaliteit. Instagram is van nature beeld gecentreerd: reacties verschijnen onder foto’s die al emotionele betekenis dragen. In de Matthew Perry-case reageren gebruikers onder een laatste foto van Perry in een jacuzzi. Daardoor krijgen de reacties een specifieke affectieve lading: men rouwt niet enkel om het nieuws van overlijden, maar ook om een visueel moment dat achteraf tragisch wordt gelezen. Reacties zoals: “THIS is your last Pic? Really???”, “You looked peaceful here”, “Hard to see this now” en “This photo feels haunting now” tonen hoe beeldcontext de reacties mee vormgeeft. Dit sluit aan bij Grisel (2025), die stelt dat visuele framing sterk beïnvloedt hoe empathisch en authentiek rouw wordt waargenomen. Bij Charlie Kirk functioneert het beeldmateriaal anders: de post bevatte expliciete aankondiging en herdenkingssymboliek, waardoor reacties onmiddellijk in een ceremonieel register starten. Hier stuurt de visuele framing van de post zelf al de emotionele en normatieve toon van de reacties.

Een derde dimensie betreft interactiestructuur. Instagram faciliteert snelle en korte reply-ketens, wat vooral zichtbaar is in de Charlie Kirk-datasets, waar reacties uitmonden in korte escalaties zoals: “Cry harder”, “Have respect”, “Respect is earned”, “I’m laughing too” en “Rest in piss”. Facebookreacties zijn vaker discursiever en minder impulsief. Gebruikers reageren eerder met argumentatie dan met éénregelige provocatie.

Daarnaast speelt persistentie een centrale rol binnen de platformlogica. Reacties blijven zichtbaar en kunnen maanden later opnieuw worden geactiveerd wanneer gebruikers terugkeren naar oude posts. In de datasets verschijnen reacties zoals: “Months later and i still am in disbelief”, “I come back here from time to time” En

“Dude, can you believe it's been two years?”. Dit toont hoe posts functioneren als digitale memorial spaces waarin rouw niet eindigt, maar herhaald wordt gereactiveerd (Kern et al., 2012). Deze persistentie is nauw verweven met temporaliteit zoals beschreven in de literatuurstudie: online rouw ontwikkelt zich zelden lineair, maar keert cyclisch terug via herdenkingsmomenten zoals verjaardagen, nieuwjaar, feestdagen en sterfdata (Akinyemi & Hassett, 2021; Brubaker et al., 2013; Kern et al., 2012). Bij Matthew Perry zien we expliciete temporele aanduidingen zoals: “Happy new year Matty, we love you”, “Another Christmas without you”, “Every year on this day we remember you”, “It’s been one year today”. Deze terugkeer van rouw maakt duidelijk dat digitale herinnering niet enkel persistent maar ook ritmisch en seizoensgebonden georganiseerd is. De platformarchitectuur versterkt dit via herinneringsfuncties en algoritmische resurfacing van oudere content, waardoor rouw opnieuw zichtbaar wordt op sociaal en cultureel betekenisvolle momenten. Kern et al. (2012) wijzen er daarbij op dat deze herhaling enerzijds stabiliserend werkt, maar anderzijds ook kan leiden tot discursieve verstarring waarin dominante vormen van rouwtaal worden gereproduceerd. Bij Kirk verschijnt persistentie eerder als historisering: “People will remember what he stood for” en “His legacy lives on”.

Bijkomend binnen deze persistentiestructuur is de transnationale en geografische verankering van rouw. Gebruikers situeren hun emotionele reactie opvallend vaak ruimtelijk, wat wijst op een globalisering van digitale rouwervaringen. Reacties zoals “Even over here in London, we are mourning”, “Sending love from South Africa”, of “It’s 4:45am in Australia and I can’t sleep” tonen dat rouw niet enkel individueel of lokaal wordt ervaren, maar expliciet wordt gepositioneerd binnen een wereldwijd gesitueerde affectieve gebeurtenis. Deze geografische markeringsfuncties functioneren als legitimatie van emotie (“ook hier voelen wij dit”) en creëren een gevoel van verbondenheid over heel de wereld. In sommige gevallen wordt deze dimensie versterkt door meertalige uitingen zoals “A tua morte ainda dói... Descansa em paz no resplendor da luz perpétua”, “Очень жаль, светлая память” waarbij taal, religie en culturele rouwregisters samenkomen binnen één platformruimte. Dit bevestigt ook Bucher (2016), die stelt dat platformen geen neutrale infrastructuren zijn, maar affectieve ordeningen waarin betekenis voortdurend wordt herverdeeld over diverse publieken.

Tot slot valt ook de aanwezigheid van spam- en ongepaste interpersoonlijke benaderingen op binnen deze rouwruimtes. Naast condoleances verschijnen berichten die volledig losstaan van de context, zoals romantisch getinte of sociale verzoeken: “Merry Christmas dear, I admire your good heart”, “I tried to add you as a friend but it didn’t work”, of “Can we talk privately?”. Deze interventies tonen opnieuw de effecten van context collapse (Marwick & Boyd, 2010): rouwcommentaren worden geplaatst in een open, publiek toegankelijke infrastructuur waarin verschillende soorten gebruikers samenkomen zonder duidelijke sociale scheiding. Ook hier komt een tegenreactie op: “Get f*cked! If you're going to try & scam people pretending to be a celebrity at least check they're still alive!! Matthew Perry died 28th October 2023. You are vile!”. Dit sluit nauw aan bij Navon en Noy (2021), die digitale rouwpraktijken begrijpen als verspreid over verschillende sub-platforms en hybride communicatieve ruimtes waarin affect, aandacht, conflict en opportunistische sociale interactie voortdurend door elkaar lopen.

6 Beperkingen en toekomstig onderzoek

Hoewel deze studie inzicht biedt in de discursieve en interactieve dynamieken van digitale rouw, zijn er enkele beperkingen die in rekening moeten worden genomen. Een eerste beperking betreft de steekproefstrategie. De dataset bestaat uit 1200 reacties afkomstig van twee (Amerikaanse) cases en twee platformen. Deze selectie laat toe om terugkerende patronen en discursieve tendensen te identificeren, maar blijft begrensd tot een beperkt aantal rouwcontexten, reacties en cases. Toekomstig onderzoek zou grotere en meer diverse datasets kunnen analyseren om discursieve variatie en interactiedynamieken nog uitgebreider in kaart te brengen.

Bovendien focust deze studie uitsluitend op publieke reacties binnen Facebook en Instagram. Andere platformen zoals X of TikTok blijven buiten beschouwing, terwijl deze mogelijk andere vormen van rouwexpressie, interactie en normering faciliteren. Verder onderzoek kan de rol van platformaffordances systematischer vergelijken om zo een breder inzicht te verkrijgen in hoe digitale rouwpraktijken verschillen naargelang meerdere sociale mediaplatformen en hun specifieke logica.

Een bijkomende beperking is dat de analyse zich enkel richt op publieke communicatieve uitingen, zonder zicht op de bredere sociale of persoonlijke context van gebruikers. Hierdoor blijft het soms onduidelijk vanuit welke relationele of affectieve positie reacties worden geplaatst. Toekomstig onderzoek kan dit aanvullen via digitale etnografie of interviews, of door sterker te differentiëren tussen gebruikersposities binnen de reacties zelf.

Tot slot zou verder onderzoek meer aandacht kunnen besteden aan de rol van algoritmische zichtbaarheid en moderatiepraktijken, aangezien deze mogelijk meebepalen welke vormen van rouw worden versterkt, zichtbaar gemaakt of afgezwakt binnen platformen.

7 Conclusie

Deze masterproef onderzocht hoe rouwtaal wordt geuit, beantwoord en sociaal gewaardeerd in online (herdenkings)posts na het overlijden van publieke figuren. Op basis van de literatuurstudie en de analyse van reacties op Matthew Perry en Charlie Kirk op sociale media blijkt dat digitale rouw meer is dan individuele emotionele expressie. Sociale media functioneren als publieke ruimtes waarin verdriet zichtbaar wordt gemaakt, gedeeld, beoordeeld en soms betwist.

De resultaten tonen dat online rouw verloopt via herkenbare repertoires zoals condoleances, emoji's, metaforen en nostalgische verwijzingen. Gebruikers geven overlijden ook actief betekenis via verhalen over herinnering, strijd, nalatenschap en collectieve identiteit. Daarbij spelen parasociale relaties een belangrijke rol: men rouwt vaak niet enkel om de persoon zelf, maar om de symbolische plaats die deze innam in het eigen leven.

Tegelijk maakt de vergelijking tussen beide cases duidelijk dat niet elke rouw gelijk wordt ontvangen. Bij Matthew Perry overheersten empathie en gedeeld verdriet, terwijl reacties op Charlie Kirk veel conflictueuzer waren. Daar werd niet alleen de overledene besproken, maar ook het recht om te rouwen. Digitale rouw blijkt dus sterk afhankelijk van de maatschappelijke positie van de overledene en van de publieken die online samenkomen.

Daarnaast spelen platformen een actieve rol. Facebook stimuleert vaker langere en narratieve reacties, terwijl Instagram compactere en visuelere rouwuitingen bevordert. Platformen zijn dus geen neutrale kanalen, maar structuren mee hoe verdriet wordt gecommuniceerd.

Maatschappelijk zijn deze inzichten relevant voor platformbedrijven, media en beleidsmakers. Platformen kunnen sterker inzetten op moderatie van kwetsende reacties rond overlijdens. Media dienen zorgvuldig om te gaan met framing van *celebrity deaths*. Beleidsmatig toont dit onderzoek het belang van digitale geletterdheid rond online empathie, respect en grief policing.

Samengevat toont deze studie dat publieke digitale rouw niet enkel iets zegt over verlies, maar ook over hoe hedendaagse samenlevingen omgaan met emotie, verbondenheid en legitimiteit in een digitale cultuur.

8 Bibliografie

- Abidin, C. (2022). Grief hypejacking: Influencers, #ThoughtsAndPrayers, and the commodification of grief on Instagram. *The Information Society*, 38(3), 174–187. <https://doi.org/10.1080/01972243.2022.2071212>
- Akhther, N., & Tetteh, D. A. (2021). Global Mediatized Death and Emotion: Parasocial Grieving—Mourning #stephenhawking on Twitter. *OMEGA - Journal Of Death And Dying*, 87(1), 126–145. <https://doi.org/10.1177/00302228211014775>
- Akinyemi, C., & Hassett, A. (2021). “He’s Still There”: How Facebook Facilitates Continuing Bonds With the Deceased. *OMEGA - Journal Of Death And Dying*, 88(2), 620–637. <https://doi.org/10.1177/00302228211048672>
- Baker, A. C., & Cohen, E. L. (2023). Relational closeness— not parasociality— determines the intensity of grief responses to celebrity death. *Death Studies*, 48(8), 873–878. <https://doi.org/10.1080/07481187.2023.2276301>
- Bell, J., Bailey, L., & Kennedy, D. (2015). ‘We do it to keep him alive’: bereaved individuals’ experiences of online suicide memorials and continuing bonds. *Mortality*, 20(4), 375–389. <https://doi.org/10.1080/13576275.2015.1083693>
- Brubaker, J. R., Hayes, G. R., & Dourish, P. (2013). Beyond the Grave: Facebook as a site for the expansion of death and mourning. *The Information Society*, 29(3), 152–163. <https://doi.org/10.1080/01972243.2013.777300>
- Bucher, T. (2016). The algorithmic imaginary: exploring the ordinary affects of Facebook algorithms. *Information Communication & Society*, 20(1), 30–44. <https://doi.org/10.1080/1369118x.2016.1154086>
- Burke, M., & Kraut, R. E. (2016). The Relationship Between Facebook Use and Well-Being Depends on Communication Type and Tie Strength. *Journal Of Computer-Mediated Communication*, 21(4), 265–281. <https://doi.org/10.1111/jcc4.12162>
- Carroll, B., & Landry, K. (2010). Logging On and Letting Out: Using Online Social Networks to Grieve and to Mourn. *Bulletin Of Science Technology & Society*, 30(5), 341–349. <https://doi.org/10.1177/0270467610380006>
- Cohen, E. L., & Hoffner, C. (2016). Finding meaning in a celebrity’s death: The relationship between parasocial attachment, grief, and sharing educational health information related to Robin Williams on social network sites. *Computers in Human Behavior*, 65, 643–650. <https://doi.org/10.1016/j.chb.2016.06.042>
- Coker, M. C., & Riforgiate, S. E. (2023). Organizing Emotions throughout Disenfranchised Grief: Virtual Support Group Sensemaking through Emotion Discourses. *Sustainability*, 15(10), 8012. <https://doi.org/10.3390/su15108012>
- Cooper, B. L. (2014). Understanding Fandom: An Introduction to the Study of Media Fan Culture. *Popular Music & Society*, 38(1), 109–111. <https://doi.org/10.1080/03007766.2014.908524>
- Corless, I. B., Limbo, R., Bousso, R. S., Wrenn, R. L., Head, D., Lickiss, N., & Wass, H. (2014). Languages of Grief: a model for understanding the expressions of the bereaved. *Health Psychology And Behavioral Medicine*, 2(1), 132–143. <https://doi.org/10.1080/21642850.2013.879041>
- Couldry, N. (2005). *Media rituals*. <https://doi.org/10.4324/9780203986608>
- Dibble, J. L., Hartmann, T., & Rosaen, S. F. (2015). Parasocial Interaction and Parasocial Relationship: Conceptual Clarification and a Critical Assessment of Measures. *Human Communication Research*, 42(1), 21–44. <https://doi.org/10.1111/hcre.12063>
- Eyal, K., & Cohen, J. (2006). When Good friends Say Goodbye: A Parasocial Breakup study. *Journal Of Broadcasting & Electronic Media*, 50(3), 502–523. https://doi.org/10.1207/s15506878jobem5003_9
- Fagerjord, A. (2019). Taina Bucher: If. . . then: Algorithmic Power and Politics. *Norsk Medietidsskrift*, 26(1), 1–3. <https://doi.org/10.18261/issn.0805-9535-2019-01-06>
- Gach, K. Z., Fiesler, C., & Brubaker, J. R. (2017). “Control your emotions, Potter”. *Proceedings Of The ACM On Human-Computer Interaction*, 1(CSCW), 1–18. <https://doi.org/10.1145/3134682>
- Giaxoglou, K. (2014). Entextualising mourning on Facebook: stories of grief as acts of sharing. *New Review Of Hypermedia And Multimedia*, 21(1–2), 87–105. <https://doi.org/10.1080/13614568.2014.983560>
- Graf-Drasch, V., Gimpel, H., Bonenberger, L., & Blaß, M. (2023). The influence of social norms on expressing sympathy in social media. *Journal Of Information Technology*, 39(3), 417–440. <https://doi.org/10.1177/02683962231171401>
- Granovetter, M. S. (1973). The Strength of Weak Ties. *American Journal Of Sociology*, 78(6), 1360–1380. <https://doi.org/10.1086/225469>

- Grisel, R. O. (2025). The Effect of Grief Expression on Instagram on Users' Digital Empathy and Emotional Response. *Acta Psychologica*, 4(2), 91–98. <https://doi.org/10.35335/psychologia.v4i2.86>
- Haythornthwaite, C. (2005). Social networks and Internet connectivity effects. *Information Communication & Society*, 8(2), 125–147. <https://doi.org/10.1080/13691180500146185>
- Horton, D., & Wohl, R. R. (1956). Mass Communication and Para-Social Interaction. *Psychiatry*, 19(3), 215–229. <https://doi.org/10.1080/00332747.1956.11023049>
- Jacobsen, M. H., Lund, P. C. I., & Petersen, A. (2020). Spectacular Grief – On Three Main Trends in the Way We Deal with Loss in Contemporary Society. *VBN Forskningsportal (Aalborg Universitet)*. <https://vbn.aau.dk/da/publications/978b7794-ce37-46cd-b723-a3e6e150ac93>
- Kern, R., Forman, A. E., & Gil-Egui, G. (2012). R.I.P.: Remain in perpetuity. Facebook memorial pages. *Telematics And Informatics*, 30(1), 2–10. <https://doi.org/10.1016/j.tele.2012.03.002>
- King, R., & Carter, P. (2022). Exploring Young Millennials' Motivations for Grieving Death Through Social Media. *Journal Of Technology in Behavioral Science*, 7(4), 567–577. <https://doi.org/10.1007/s41347-022-00275-1>
- Marín-Cortés, A., Acosta, S., Gómez, F., García, A., & Quintero, S. (2023). Identification and validation of grief in Facebook groups on mourning. *Cyberpsychology Journal Of Psychosocial Research On Cyberspace*, 17(1). <https://doi.org/10.5817/cp2023-1-4>
- Marwick, A. E., & Boyd, D. (2010). I tweet honestly, I tweet passionately: Twitter users, context collapse, and the imagined audience. *New Media & Society*, 13(1), 114–133. <https://doi.org/10.1177/1461444810365313>
- McGlashan, M. (2021). Networked discourses of bereavement in online COVID-19 memorials. *International Journal Of Corpus Linguistics*, 26(4), 557–582. <https://doi.org/10.1075/ijcl.21135.mcgs>
- Merrin, W. (1999). Crash, bang, wallop! What a picture! The death of Diana and the media. *Mortality*, 4(1), 41–62. <https://doi.org/10.1080/713685965>
- Myles, D., Cherba, M., & Millerand, F. (2019). Situating Ethics in Online Mourning Research: A Scoping Review of Empirical Studies. *Qualitative Inquiry*, 25(3), 289–299. <https://doi.org/10.1177/1077800418806599>
- Navon, S., & Noy, C. (2021). Conceptualizing social media sub-platforms: The case of mourning and memorialization practices on Facebook. *New Media & Society*, 25(11), 2898–2917. <https://doi.org/10.1177/14614448211035769>
- Nesi, J., Choukas-Bradley, S., & Prinstein, M. J. (2018). Transformation of adolescent peer relations in the social media context: Part 2—Application to peer group processes and future Directions for research. *Clinical Child And Family Psychology Review*, 21(3), 295–319. <https://doi.org/10.1007/s10567-018-0262-9>
- Ning, C. (2025). You Have not Disappeared: Digital Mourning Spaces After a Social Media Celebrity's Self-Obituary. *Media And Communication*, 13. <https://doi.org/10.17645/mac.10726>
- O'Connor, M. (2024). Grief universalism: a perennial problem pattern returning in digital grief studies? *Social Sciences*, 13(4), 208. <https://doi.org/10.3390/socsci13040208>
- Patton, D. U., MacBeth, J., Schoenebeck, S., Shear, K., & McKeown, K. (2018). Accommodating Grief on Twitter: An Analysis of Expressions of Grief Among Gang Involved Youth on Twitter Using Qualitative Analysis and Natural Language Processing. *Biomedical Informatics Insights*, 10, 1178222618763155. <https://doi.org/10.1177/1178222618763155>
- Riaz, F., & Mustafa, A. (2025). Digital Mourning and the Evolution of Grief: A Review of Social Media's Role in Shaping Contemporary Bereavement Practices. *Scholars Journal Of Arts Humanities And Social Sciences*, 13(07), 179–186. <https://doi.org/10.36347/sjahss.2025.v13i07.008>
- Rossetto, K. R., Lannutti, P. J., & Strauman, E. C. (2014). Death on Facebook. *Journal Of Social And Personal Relationships*, 32(7), 974–994. <https://doi.org/10.1177/0265407514555272>
- Rothenbuhler, E. W., Dayan, D., & Katz, E. (1993). Media Events: The Live Broadcasting of History. *Contemporary Sociology A Journal Of Reviews*, 22(2), 274. <https://doi.org/10.2307/2075807>
- Sandvoss, C. (2005). Fans: The Mirror of Consumption. In *View*. <https://openresearch.surrey.ac.uk/esploro/outputs/book/Fans-The-Mirror-of-Consumption/99513113902346>
- Spiti, J. M., Davies, E., McLiesh, P., & Kelly, J. (2022). How social media data are being used to research the experience of mourning: A scoping review. *PLoS ONE*, 17(7), e0271034. <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0271034>
- Sumiala, J., & Jacobsen, M. H. (2024). Digital Death and Spectacular Death. *Social Sciences*, 13(2), 101. <https://doi.org/10.3390/socsci13020101>
- Tukachinsky, R., & Stever, G. (2018). Theorizing Development of Parasocial Engagement. *Communication Theory*, 29(3), 209–230. <https://doi.org/10.1093/ct/qty032>

- Vitak, J. (2012). The Impact of Context Collapse and Privacy on Social Network Site Disclosures. *Journal Of Broadcasting & Electronic Media*, 56(4), 451–470. <https://doi.org/10.1080/08838151.2012.732140>
- Walter, T. (2014). New mourners, old mourners: online memorial culture as a chapter in the history of mourning. *New Review Of Hypermedia And Multimedia*, 21(1–2), 10–24. <https://doi.org/10.1080/13614568.2014.983555>
- Walter, T., Hourizi, R., Moncur, W., & Pitsillides, S. (2012). Does the Internet Change How We Die and Mourn? Overview and Analysis. *OMEGA - Journal Of Death And Dying*, 64(4), 275–302. <https://doi.org/10.2190/om.64.4.a>
- West, R., Leskovec, J., & Potts, C. (2021). Postmortem memory of public figures in news and social media. *Proceedings Of The National Academy Of Sciences*, 118(38). <https://doi.org/10.1073/pnas.2106152118>
- Wetherell, M. (1998). Positioning and Interpretative Repertoires: Conversation Analysis and Post-Structuralism in Dialogue. *Discourse & Society*, 9(3), 387–412. <https://doi.org/10.1177/0957926598009003005>
- Willis, E., & Ferrucci, P. (2017). Mourning and Grief on Facebook: An Examination of Motivations for Interacting With the Deceased. *OMEGA - Journal Of Death And Dying*, 76(2), 122–140. <https://doi.org/10.1177/0030222816688284>

9 Bijlage

9.1 Checklist Generatieve AI-gebruik

Ik heb geen GAI-tools gebruikt

✓ Ik heb wel GAI-tools gebruikt, namelijk als:

✓ Ideeënverstrekker (bijvoorbeeld: brainstorm met de tool over een bepaald thema, bereid een discussie voor door argumenten te laten genereren, enz.)

Tool(s): ChatGPT

Omschrijving: Gebruikt om te brainstormen over mogelijke invalshoeken, onderzoeksvragen, leemtes in de literatuur en argumentatiestructuren. Soms liet ik de tool ook bepaalde concepten uit de literatuur op een eenvoudigere manier uitleggen en toepassen op mijn onderzoek(svraag). De gegenereerde suggesties werden steeds kritisch beoordeeld en zelfstandig verwerkt.

✓ Zoekmachine (bijvoorbeeld: extra literatuur zoeken over een bepaald onderwerp, enz.)

Tool(s): Anara

Omschrijving: Deze tool werd aangereikt tijdens seminarie Masterproef. Ik heb de tool gebruikt om enkele (ongeveer vijf) gerichte bronnen te vinden over specifieke onderwerpen binnen mijn onderzoek.

✓ Schrijfassistent (bijvoorbeeld: spellings- en typfouten laten verbeteren, een tekst formeler laten schrijven, enz.)

Tool(s): ChatGPT, Bing en Gemini

Omschrijving: Deze tools gebruikte ik voornamelijk ter ondersteuning van het schrijfproces, onder meer voor spelling, grammatica, zinsstructuur, academische formuleringen en het vermijden van herhaling. Daarnaast gebruikte ik de tools om bepaalde tekstfragmenten duidelijker, formeler en consistentier te formuleren. De inhoud, argumentatie en finale formuleringen bleven steeds mijn eigen verantwoordelijkheid.

✗ Ontwerper (bijvoorbeeld: maak een nieuwe, unieke afbeelding, enz.)

✓ Oefentool (bijvoorbeeld: gebruik de tool als een buddy en vraag extra uitleg bij een bepaalde theorie of methode, enz.).

Tool(s): ChatGPT

Omschrijving: Ik gebruikte deze tool als ondersteuning bij de voorbereiding van de presentatie en verdediging van zowel seminarie Masterproef als de uiteindelijke masterproefverdediging. Op basis van mijn verschillende hoofdstukken liet ik het (discussie)vragen voorbereiden.

✓ Data-analyse (bijvoorbeeld: berekenen van data, scatterplot genereren, enz.)

Tool(s): Apify

Omschrijving: Apify werd gebruikt voor het verzamelen van de onderzoeksdata, meer bepaald voor de reacties van Facebook & Instagram. Via deze tool verzamelde ik vier datasets van telkens ongeveer 300 reacties. Hoewel Apify niet volledig als een generatieve AI-tool beschouwd kan worden, zet ik het toch in deze checklist aangezien het de data efficiënter kon verzamelen. De verdere verwerking en analyse van de data gebeurde zelfstandig.

✓ Efficiëntie bevorderen (bijvoorbeeld: samenvatten van bestaande teksten, bronnenlijst in APA-stijl zetten enz.)

Tool(s): Bing, Scribbr

Omschrijving: Bing gebruikte ik om binnen mijn literatuurstudie bepaalde teksten via de pdf-functie te laten samenvatten. Ik gebruikte Scribbr om mijn referenties en bronnen juist te refereren volgens de APA-stijl. Eerst werkte ik met EndNote, maar wegens technische problemen schakelde ik over naar Scribbr.

✓ Ik heb de tools op een andere manier gebruikt.

Tool(s): ChatGPT

Omschrijving: ChatGPT werd gebruikt als algemene controle- en ondersteuningstool tijdens mijn volledige schrijfproces. Ik gebruikte de tool onder meer om een globaal overzicht van mijn thesis te krijgen, de samenhang tussen de hoofdstukken te controleren en na te gaan of de structuur en argumentatie logisch, zonder herhaling en duidelijk opgebouwd waren. Eventuele feedback of suggesties werden steeds kritisch geëvalueerd en zelfstandig verwerkt.

Ik verklaar dat ik

✓ bovenstaande gegevens naar waarheid heb ingevuld.